

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА
ВІДТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ СТЕРЕОТИПІВ В УКРАЇНСЬКИХ
МЕМАХ ПРО ВІЙНУ**

Виконав(ла): студент 2 курсу, гр. 8.0352-пмк
спеціальності 035 «Філологія»
спеціалізації «Слов'янські мови
та літератури (переклад включно)»
освітньо-професійної програми
«Переклад та міжкультурні комунікації»
_____ В.Ю. Пушкарський
Керівник _____ проф. І.Я. Павленко
Рецензент _____ доц. В.М. Ніколаєнко

ЗАПОРІЖЖЯ

2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет *філологічний*

Кафедра *слов'янської філології*

Освітній рівень *магістр*

Спеціальність *035 «Філологія»*

Спеціалізація *035.033 «Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша –польська»*

Освітня програма *«Переклад та міжкультурні комунікації»*

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

слов'янської філології

Павленко І. Я.

_____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Пушкарського Владислава Юрійовича

1. Тема роботи: *Відтворення національних стереотипів в українських мемах про війну*

керівник роботи – д.філол.н., проф. І.Я. Павленко

затверджені наказом ЗНУ від “10”травня_2023 року №694-с

2. Строк подання студентом роботи 11.12.2023 р.

3. Вихідні дані до роботи: електронні енциклопедії та збірки присвячені мемам; дослідження з області компаративістики та результати статистичних дослідження.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

1) *Проблематика дефініції, класифікації та типології мемів в науковому дискурсі ;*

2) *Динаміка в процесі трансформації усталених національних стереотипів та опозиції «свій-чужий» в мемах..*

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Павленко І.Я. професор		
2	Павленко І.Я. професор		
Вступ, висновки	Павленко І.Я. професор		

7. Дата видачі завдання 10.05.2023 р.**КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН**

№ з/п	Назва етапів написання дипломної Роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Збір та систематизація матеріалу	Червень-липень 2023 р.	
2	Аналіз науково-критичної літератури з обраної проблеми	липень 2023 р.	
3	Вступ	Серпень 2023 р.	
4	Розділ 1. Мем як явище масової культури.	Жовтень 2023 р.	
5	Розділ 2. Динаміка функціонування та трансформація опозиції «свій/чужий» в українських мемах про війну.	Листопад 2023 р.	
6	Висновки	листопад 2023 р.	
7	Оформлення роботи	грудень 2023 р.	
8	Захист роботи	грудень 2023 р.	

Студент(ка) _____ Пушкарьський В.Ю. _____
 (підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Павленко І.Я. _____
 (підпис) (прізвище та ініціали)

Нормоконтроль пройдено.

Нормоконтролер _____ Мацегора І.Л. _____

РЕФЕРАТ

Текст кваліфікаційної роботи магістра 64 сторінки, 56 джерел.

ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ – українські меми про війну 2014-2023 рр.

ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ – особливості відтворення національних стереотипів в українських мемах про сучасну війну.

МЕТА РОБОТИ простежити динаміку розвитку образів України, представників країн, що її підтримують, та країни-агресора в одному з жанрів масової культури, акцентувати основні риси національних стереотипів, гетерообразів та автообразу, відтворювані в мемах. Під час написання роботи передбачається виконання таких ЗАВДАНЬ:

- 1) Проаналізувати жанрову природу та змістоформи мемів у науковому дискурсі.
- 2) Дослідити характер функціонування мемів у масовій культурі.
- 3) Визначити характер та особливості відтворення національних стереотипів в українських мемах під час вторгнення в Україну.
- 4) Проаналізувати риси «свого» і «чужого» у мемах українського інфопростору

АКТУАЛЬНІСТЬ роботи полягає в намаганні проаналізувати зміни, які відбуваються в суспільній свідомості, і вербалізовані у мемах, створених під час війни, а також кореляцію змін з трансформацією опозиції «свій\чужий» в мемах.

НОВИЗНА зумовлена новизною досліджуваного матеріалу, оскільки значний корпус текстів створено після повномасштабного вторгнення.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ – опис, спостереження, аналіз, синтез та систематизація.

ГАЛУЗЬ ЗАСТОСУВАННЯ: матеріали роботи можуть бути використані в подальших дослідженнях інтермедіального та імагалогічного аспектів у мемах.

СТРУКТУРА РОБОТИ: дослідження складається зі вступу, двох розділів з підрозділами, висновків та списку використаної літератури.

МЕМ, ІМАГОЛОГІЯ, ІНТЕРМЕДІАЛЬНІСТЬ, ТИПОЛОГІЯ,
ЕТНОСТЕРЕОТИП, ТИПОЛОГІЯ

ABSTRACT

Magister qualification work «Reproduction of national stereotypes in Ukrainian memes about the war » contains 64 pages. To perform the work 56 scientific sources were treated.

THE OBJECT OF STUDY: Ukrainian memes about the war in 2014-2023.

THE SUBJECT OF STUDY: the specifics of the reproduction of national stereotypes in Ukrainian memes about the modern war.

THE AIM OF THE WORK: - to trace the dynamics of the development of images of Ukraine, representatives of the countries that support it and the aggressor country in one of the genres of mass culture, to emphasise the main features of national stereotypes, hetero-images and self-images reproduced in memes.

TASKS:

- 1) To analyse the genre nature and content forms of memes in scientific discourse.
- 2) To investigate the nature of memes' functioning in popular culture.
- 3) To determine the nature and peculiarities of the reproduction of national stereotypes in Ukrainian memes during the invasion of Ukraine.
- 4) To analyse the complex of features of "friend" and "foe" in the memes of the Ukrainian information space

THE SCIENTIFIC NOVELTY: is due to the novelty of the material under study, since a significant corpus of texts was created after the full-scale invasion.

RESEARCH METHODS: descriptions, observations, analysis, synthesis and systematisation.

THE SCOPE: the materials of the work can be used in further studies of the intermedial and imagological aspects in memes

STRUCTURE OF WORK: bachelor research consists of introduction, two divisions with subdivisions, conclusion, list of the used literature and appendix.

**MEME, IMAGOLOGY, INTERMEDIALITY, TYPOLOGY,
ETHNOSTEREOTYPE, TYPOLOGY**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 МЕМ ЯК ЯВИЩЕ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ.....	12
1.1 Визначення та функції мему.....	12
1.2 Типологія і принципи класифікації інтернет-мемів.....	18
1.3 Роль мемів у масовій культурі.....	22
1.4 Національні стереотипи й масова культура.....	26
РОЗДІЛ 2 ДИНАМІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОПОЗИЦІЇ «СВІЙ/ЧУЖИЙ» В УКРАЇНСЬКИХ МЕМАХ ПРО ВІЙНУ.....	29
2.1 Національні стереотипи у міждисциплінарному вимірі.....	29
2.2. Імагологічні аспекти дослідження мемів.....	32
2.3 Трансформація стереотипів у мемах в залежності від актуальних подій.....	35
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	65

ВСТУП

Інтернет-меми - це віртуальні елементи культури, які швидко поширюються за допомогою мережі Інтернет. Мемом може бути образ, фраза, відео, або інші форми контенту, які отримали популярність та широке визнання серед користувачів мережі. Ці меми часто виникають як відповідь на певні ситуації, явища або тенденції, і вони можуть мати гумористичний, іронічний, саркастичний, соціальний характер у залежності від того, яке соціальне, політичне або побутове явище висвітлюється і як ставляться до предмета рефлексії творці та реципієнти відповідного контенту. Оскільки меми виникають в інтернеті, обмін та поширення ними відбувається дуже швидко, і тому вони є важливою частиною цифрової культури. Мем відтворює колективну оцінку явища, відповідає гостроактуальним потребам користувачів та стає реакцією на найбільш актуальні події.

Детальним дослідженням мемів займались Річард Докінз, який у книзі "The Selfish Gene" увів дефініцію «мему» і першим схарактеризував це явище; Деніел Деннетт, розглядає концепцію мемів та їх роль у релігійних та культурних практиках у "Breaking the Spell: Religion as a Natural Phenomenon"; Сьюзан Блекмор "The Meme Machine" у співавторстві з Річардом Доукінсом, вивчає сутність мемів та їх роль у культурі; Лімор Шифман, у своїх працях як, наприклад, "Memes in a digital world" досліджує спосіб поширення та сутність мемів, а також наводить характеристику саме інтернет-мемів.

Попри те, що сучасне суспільство (принаймні та його складова, яка перебуває у полі масової культури) при доволі активному використанні інтернету є одночасно творцем, ретранслятором та реципієнтом інтернет-мемів, самі терміни «мем» та «інтернет-мем», які ще декілька років тому розрізнялися як загальне та часткове, в сучасній мовній нормі є фактично тотожними, оскільки у процесі активного функціонування термін «інтернет-мем» був спрощений у повсякденному мовленні до «мем», попри те, що поза інтернет-середовищем «мем» є ширшим поняттям, ніж «інтернет-мем», і вживається у багатьох галузях науки.

Поширеність мемів у інтернет-просторі глобалізованого світу, звичайно, привернула увагу дослідників різних країн, однак дослідники акцентують на генезі явища, його зв'язку з іншими формами комунікації, з актуальними політичними та соціальними подіями тощо. Водночас аналіз не завжди встигає за самим досліджуваним явищем, оскільки мем став однією найбільш динамічних форм реакції на світ і всі зміни, що в ньому відбуваються. Так відбувається й зараз, коли по мемах, які щоденно з'являються в інтернеті, можна відстежувати хід воєнних дій і найбільш знакових подій нашого протистояння, характер масового ставлення до кожної події та змін у свідомості творців та реципієнтів мемів про війну.

Свого часу значна увага дослідників - фольклористів, культурологів, лінгвістів, фахівцям із соціальної психології - приділялася аналізу національних стереотипів у анекдотах. Як показує навіть побіжний аналіз динаміки творення та побутування явищ масової культури в останнє десятиліття, у користувачів інтернетом анекдот поступається місцем генетично пов'язаному з ним мему. Значною мірою це стосується й такого, не завжди політкоректного, явища як національні стереотипи. У період і в процесі війни вони надзвичайно актуалізуються і часто отримують нові риси та значення, відбувається переоцінка та перегляд багатьох традиційних рис, що асоціюються з представниками того чи іншого народу. Аналіз значного корпусу мемів засвідчує зміну як гетерообразів, так і образу власного народу, який сприймається у своїх нових - героїчних - проявах. [48]

Через малу кількість доступних наукових робіт, присвячених відтворенню та трансформації стереотипів в мемах, а також всеосяжність та значущість такої жахливої події, як анексія Криму та війна Сході України з 2014 року, а потім - повномасштабне вторгнення росії в Україну 2022 року, виникає необхідність дослідження масових виявів рефлексії на все, що відбувається. Однією з форм полікодової масової рефлексії є меми, які відтворюють реалії війни й відображають погляди українського суспільства на неї.

Актуальність роботи полягає в намаганні проаналізувати зміни, які відбуваються в суспільній свідомості, і вербалізовані у мемах, створених під час війни, а також характер кореляції найбільш презентованих в останні роки явищ масової культури із внутрішніми та зовнішніми подіями, зміни опозиції «свій/чужий» та розвитку відношень між народами та країнами під час війни.

Наукова новизна зумовлена новизною досліджуваного матеріалу, оскільки значний корпус текстів створено після повномасштабного вторгнення. Мем як явище масової культури, яка функціонує в інтернет-середовищі, неодноразово ставав об'єктом наукової рефлексії, але проблема відтворення у ньому національних стереотипів і, тим більш, їх змін та трансформації у процесі розвитку відтворюваних подій, майже не потрапляє у поле зору дослідників, що також зумовлює новизну роботи.

Об'єктом дослідження є українські мему про війну 2014-2023 рр.

Предметом дослідження є особливості відтворення національних стереотипів в українських мемах про сучасну війну.

Мета дослідження - простежити динаміку розвитку образів представників країн, що нас підтримують, та країни-агресора в одному з жанрів масової культури, акцентувати основні риси національних стереотипів, гетерообразів та автообразу, відтворювані в мемах.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

1) виявити ставлення до жанрової природи та змістоформи мемів у науковому дискурсі;

2) розглянути характер функціонування мему в масовій культурі,

3) визначити характер та особливості відтворення національних стереотипів в українських мемах, створених під час повномасштабного вторгнення в Україну;

4) з'ясувати комплекс рис «свого», повторюваний у мемах українського інфопростору;

5) виявити роль сатири у візуалізації та вербалізації образу «чужого»;

б) розглянути процеси трансформації усталених національних стереотипів у залежності від ситуації на фронті та у політиці;

7) довести, що образи очільників держав значною мірою відповідають стереотиповим уявленням про етнос.

Матеріалом дослідження стали мему, створені в українському сегменті інтернету, найбільш показові їх зібрання, такі як: «І сміх і гріх: мему, які підтримували бойовий дух українців у війні» [17]; «Щоб не плакати, ми сміялись: добірка мемів про Путіна, війну і ЗСУ»[3]; «Найкращі мему про Чмоню – підбірка» [23]; «Паляниця, чмоня і аналоговнет: хроніка війни у мемах та афоризмах»[42]; «Хаймарси», Медведчук і котики. Типологія українських мемів про війну» [11]; Телеграм канали «Смачні флешбеки»[34] і Laughter in a Time of War [51], а також онлайн енциклопедія “Know your meme”[46].

Популярність контенту визначається за кількістю релевантних до конкретного мему запитів в пошукових сервісах Google, Bing, та ін.

Методи дослідження: Сам досліджуваний матеріал потребує звернення до міждисциплінарної методики, оскільки йдеться про двокодові (щонайменше) вербально-візуальні тексти, сенси яких розкриваються за допомогою інструментарію власне філологічних та мистецтвознавчих досліджень, провідним стає інтермедіальний підхід, що дає можливість аналізувати різні сторони мему. Оскільки увага постійно фокалізується на уявленнях авторів мемів про представників інших націй, то міждисциплінарність набуває нових векторів і необхідності звернення до елементів соціокультурних студій та можливостей такої дисципліни, як міжкультурна комунікація.

Мета та завдання дослідження зумовили звернення до імагології як засобу з'ясування самого явища національного стереотипу та специфіки вияву в мемах закорінених у масовій культурі стереотипових уявлень про представників інших націй. Імагологічний підхід дозволяє виявити й характер та динаміку трансформації опозиції «свій/чужий» в досліджуваному матеріалі. Оскільки йдеться про характер побутування мемів у специфічних умовах інтернет-простору у певний час, для формування знань про характер змін, що

відбуваються у постійно оновлюваному корпусі текстів звертаємося до можливостей функціонального методу. Безперечно, у процесі накопичення матеріалу апелюємо до спостереження, аналізу, синтезу та систематизації як базових методів будь-якого дослідження. Для опису досліджуваного явища у пригоді стає такий загальнонауковий метод, як дескрипція.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання його результатів під час лінгвістичних, соціологічних та культурологічних досліджень мемів, стереотипів, відтворених у них, не лише під час війни в Україні. Набуті знання можна використати у курсах лекцій з культурології, масової культури зокрема, постфольклору. Вони можуть знадобитися як ілюстративний матеріал до розвідок із соціології, соціальної психології, міжкультурної комунікації тощо.

Структура роботи: дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків, додатку та списку використаної літератури.

У вступі подано загальні відомості про дану наукову працю, починаючи від умотивування теми, мети, завдань, актуальності дослідження, визначення об'єкта, предмету та структурування роботи.

У першому розділі подаються загальні відомості про меми, особлива увага приділяється визначенню понять «мем», «стереотип», «масова культура» , розглянуто питання класифікації та функціонування мемів і національних стереотипів.

Другий розділ містить власне аналіз відтворення та зміни національних стереотипів в мемах.

У висновках подано узагальнені результати проведеної роботи.

Загальна кількість сторінок 64, кількість використаних джерел 56.

РОЗДІЛ 1

МЕМ ЯК ЯВИЩЕ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ

1.1 Визначення та функції мему

Мем, в усталеній впродовж останніх десятиліть термінології, як явище культури існує майже стільки ж, скільки існує людство, але сам термін та його дефініція з'явилися в міждисциплінарному науковому просторі лише наприкінці ХХ ст. Вперше термін "мем" (скорочений варіант від «мімем») був введений Річардом Докінзом у його книзі "The Selfish Gene". Однак подібний(але не тотожний) термін для позначення культурної еволюції з'явився у 1870 році, коли австрійський соціолог Евальд Герінг ввів фразу "*Die Mneme*" (від гр. "*mneme*" - «пам'ять»), яку німецький біолог Річард Семон використав як назву для своєї книги 1904 року *Die Mnemischen Empfindungen in ihren Beziehungen zu den Originalempfindungen*. [37, с. 150]

У своїй праці Докінз зазначав, що мем є носієм культурної інформації і поширюється у культурному просторі, тобто мем це культурний «брат-близнюк» біологічного гена — носія генетичної інформації. [47, с127]. Власне, для Докінза і його послідовників ген - найменша одиниця культурної інформації, мінімальна одиниця духовної спадщини, яка може транслюватися у просторі та часі.

Хоч сам термін достатньо новий для науки, але встиг втратити свою однозначність і в різних галузях знання почав означати найменші одиниці передачі певного типу інформації або різні форми трансляції інформації.

За визначенням Докінза, мемом може бути будь-яка ідея, яка генерується і поширюється у культурному полі за допомогою процесу «імітації», тобто засвоєння, «переформатування» та відтворення сприйнятих ідей і концепцій, які потім так само передаватимуться іншим носіям.

Роздуми Докінза отримали розвиток у роботах Н.К.Гампфрі. Коментуючи розділ "The Selfish Gene", присвячений мему, дослідник зазначав, що мем подібний до вірусу, який при попаданні у свідомість людини, продовжує

трансляватися у свідомість інших. Як приклад такого «вірусу» можна навести віру людей у надприродні сили. [47, с129]

Базуючись на ідеях Докінза та Гампфрі, їх послідовники розробляють різні підходи до мема як явища культури. Частина їх ґрунтується на зіставленні природного (біологічного) і штучного (культурного). У світлі опозиції Біологічне/Культурне:

Мем визначається як одиниця культурної інформації (за аналогією з геном - одиницею біологічної інформації), яка поширюється шляхом імітації(сприйняття, засвоєння та ретрансляція культурних одиниць). Це може бути ідея, звичай, мелодія, релігійний ритуал або будь-який інша певна частина культурної інформації.

На проти/зіставленні природнього і штучного, гена та мему твориться ряд нових понять та відповідних термінів, наприклад, ген-мем. По аналогії з терміном «ген-мем» з'явилися пізніше і поняття аналогічні наявним термінам з генетики:

- Генокомплекс - Мемоккомплекс: набір мемів, які спільно розвинули симбіотичні стосунки та об'єднані в одну «тематику». Як мемокомплекси розглядаються релігійні та політичні догми, соціальні рухи, художні стилі, традиції та звичаї, парадигми, мови тощо.
- Генофонд - Мемофонд: повне розмаїття мемів, доступних культурі чи окремій людині.
- Генотип - Мемотип: інформаційний вміст мему; тощо [50]

Всі ці терміни релевантні й дослідженням комунікативної природи того явища, яке ми розглядаємо як інтернет-мем.

Філософський підхід до визначення мему:

Меми як "вірусні» ідеї, які змушують людей поширювати їх далі. У цьому контексті мем — це ідея, контекст що "інфікує" розум та заохочує до свого поширення. Сутність мему полягає в його здатності швидко та ефективно розповсюджуватися серед користувачів. Це може бути викликано різними

чинниками, такими як смішний контент, емоційна приналежність до певної групи та актуальності відтворюваних тем /мотивів/реалій тощо. Однак, як і з вірусами, поширення мемів часто відбувається несвідомо або рефлекторно. [45, с. 251]

Соціологічний погляд на меми:

З соціологічної точки зору, мем може визначатися як фрагмент культури, який передається в межах групи через спільний досвід чи засоби масової комунікації. Мемі можуть втілювати риси культурної ідентичності групи та виконувати роль утримувача соціальної спільноти. Вони стають частиною спільного "мовного" коду, який об'єднує людей та робить їх учасниками одного культурного простору. Засоби масової комунікації, такі як інтернет, соціальні мережі, телебачення та інші платформи, виконують важливу роль у поширенні мемів. Це стає можливим завдяки швидкому та глобальному обміну інформацією, що дозволяє мемам стати віртуальними та поширюватися поза межами первісної соціальної групи.

Проте варто зауважити, що дослідження «Егоїстичний ген», як і концепції, які були розкриті в ньому (між іншим, і визначення мему), було видане у 1976 році й сам Докінз розглядав це поняття в контексті всієї людської культури (як приклад мему автор приводить зміну, мутацію одного з рядків у традиційній шотландській пісні «Auld Lang Syne» яка змогла розповсюдитися і вижити у культурному мемофонді Шотландії). [47, р.130]. Докінз вважав що люди схожі на інші види за генетичним принципом, оскільки в результаті еволюції та природного добору гени, реплікатори генетичної інформації, намагаються «вижити» та «передатися» наступним поколінням. [47, р.36] Але люди відрізняються від інших видів наявністю високорозвиненого «бульйону» культурної інформації, яка також має свої реплікатори - меми. Саме меми відповідають за свідоме, небіологічне формування людства і зокрема таких його аспектів як наука, релігія, соціальні інститути та т.і. Відповідно, за Докінзом, поняття «мем» охоплює значно більшу зону відповідальності ніж (інтернет)меми, які ми розглядаємо як об'єкт цієї наукової роботи.

З того часу пройшло вже майже півстоліття, і за цей час меми були предметом постійних академічних дебатів і навіть відвертого заперечення. Як, наприклад, процес імітації у Докінза передбачав, що під час усного спілкування люди сприймають меми за допомогою органів чуття, обробляють їх у своїй свідомості, а потім «перепаковуюють» їх, щоб передати іншим. Однак у цифрову епоху людям не потрібно перепаковувати меми: Люди можуть поширювати контент у його первозданному, незміненому вигляді, пересилаючи, поширюючи або копіюючи його. Проте, швидкий погляд на будь-який іміджборд або соціальну мережу покаже, що люди свідомо створюють власні версії інтернет-мемів у разючих кількостях.[54].

Техніка, технології комунікації та інфопростір у останні декілька десятиліть значно змінилися, а отже й змінилися й уявлення про різні мінімальні форми трансляції інформації. Масове поширення стільникового зв'язку, а потім й інтернету, призвело до появи такого поняття, як «інтернет-мем», яке більшість користувачів всесвітньої мережі у повсякденній мові застосовує для опису поширення таких елементів контенту, як жарти та відео від однієї людини до іншої за допомогою мережі інтернет [54], наприклад меми про Хаймарси і Байрактари; тривогу і «калідори»; «бавовну» та мертвих російських солдатів тощо.

З розвитком цифрових технологій і поширенням інтернету у середовищі користувачів мережі термін «мем» отримав нове значення - «текстово-візуальні повідомлення, які швидко поширюються членами спільної цифрової культури»[52].

Популярний творець мемів Saint Ноах дає таке визначення мему: «Мем це частинка медіа, яка виражає культурний, соціальний чи політичний зміст, головним чином через гумор. Мем має здатність фіксувати сенс та зміст, що відповідає тому проміжку часу, періоду, в якому він зародився.»[44]

Л. Шифман у статті “Memes in a digital world”: *«Інтернет-Мемі* - це частинки масової культури в Інтернеті, які користувачі поширюють, імітують і трансформують, створюючи тим самим спільний культурний досвід. Мемі є

частиною масової культури, оскільки націлені на масову аудиторію та залежать від актуальних подій. Мем має здебільшого високу динаміку функціонування, тобто спонтанно виникає, швидко поширюється і швидко зникає.» [54].

Процитовані визначення найбільш відповідають нашому погляду на мем, оскільки відзначають такі його ознаки, як зв'язок з інтернетом як простором творення, поширення та можливої рецепції; високу динаміку функціонування; актуальність тематики та закоріненість у масову культуру. Водночас для нашого дослідження важливо, що:

- мем не лише є формою, але й продуктом творення єдиного культурного простору;
- меми є формою не лише інтелектуальної, але й емоційною реакцією на події;
- у мемах, які легко транслюються та поширюються, відбивається колективне бачення подій та осіб і їх оцінка.

Швидкість поширення мемів різниться в залежності від актуальності та «вірусності» того чи іншого мему.

На прикладі одного мему про арештованого та дослідження, проведеного журналістським ресурсом Texty.Org, можна простежити швидкість формування та поширення мемів у телеграм-каналах. Після розміщення інформації про затримання Віктора Медведчука на офіційному телеграм-каналі Президента України Володимира Зеленського о 21:08, практично одночасно (21:09) ця новина з'явилася у "мемних" каналах. І вже о 21:24 почали з'являтися меми на основі кадрів із затриманим Медведчуком.[11]

Структура інтернет-мемів включає ознаки як усного, так і писемного тексту. Матеріалом мему можуть бути народні та авторські писемні, вербальні та зображальні тексти, зокрема: цитати, картини, світлини, відео, авторські писемні тексти орієнтовані на усну модель, псевдоцитати тощо [42].

Як зазначає Д.Хайдар, головними аспектами мему в площині лінгвістики є

- комічний ефект
- емоційний вплив

- поєднання вербальних і невербальних елементів, що доповнюють значення один одного. [37, с. 151]

Останній пункт підкреслює зв'язок вербального тексту з іншими формами мистецтва (медій) в мемах, що доводить його інтермедіальність. За Будним «інтермедіальність - це: а) внутрішньотекстова взаємодія у літературному творі семіотичних кодів різних мистецтв;

б) взаємодія семіотичних кодів різних мистецтв у мультимедійному просторі культури.» [7, с. 283]

Мультимедійність своєю чергою - це «узгоджене поєднання в єдиному ансамблі двох чи більше медій, які одночасно сприймаються різними органами відчуттів». [7, с. 286]

Меми мають здебільшого анонімну форму авторства, і визначити творця того чи іншого мему майже неможливо[31]. Така імперсональність має багато спільного з фольклорною традицією, так само як з фольклором зближає меми стереотипізація явищ та характеристик, що надзвичайно важливо для нашого дослідження.

Інтернет-меми – це особливий інструмент спілкування, оскільки вони несуть унікальне інформаційне навантаження, викликаючи емоційну реакцію та впливаючи на співрозмовника. Вони виконують функцію збереження та поширення інформації про сучасну культуру і трансформацію традиційних цінностей. За словами таких лінгвістів як О. Сиротенко, основна функція мемів - розважальна(часто маючи сатиричний або ж іронічний контекст [1]), проте важливо відзначити, що значна їх кількість порушує соціально-політичні, культурні, психологічні та етичні проблеми у суспільстві. [21]. Проте розглядаючи проблематику вторгнення росії в Україну, ми виходимо з того, що у мемах війни функція розважальності зникає. Сміховий характер цих творів пов'язаний із традиціями народного сміху, який допомагає вижити та залишатися собою за будь-яких умов, перемагати зло, висміюючи його.

1.2 Типологія і принципи класифікації інтернет-мемів

Методи класифікації й диверсифікації мемів в лінгвокультурному дискурсі наразі не є уніфікованими. Серед українських дослідників, наприклад, О.Чернікова [39, с. 355] наводить такий спосіб типології інтернет-мемів:

- 1) За фактором засобу передачі інформації:
 - а) невербальні (див. Додаток Д);
 - б) вербальні(див. Додаток Е);
 - с) полімодальні (або інтермедіальні)(див. Додаток А);

За структурним критерієм вербальні меми поділяються на влучні слова, вирази, фразеологічні вирази, словосполучення, речення тощо.

«Вербальні, мовленнєві меми, як і усі мовні знаки, можна розподілити насамперед за сферою (контекстом) вживання – релігійні, літературні, розмовні (усні, Інтернет), кіномеми, бізнес-меми, військові меми й т.ін. »[39, с. 355]

- 2) За семантичним критерієм:
 - а) негативні (див. Додаток Ж);
 - б) позитивні (див. Додаток З);
 - с) нейтральні (див. Додаток И);
 - д) вузькоспрямовані, або локальні (Наприклад, меми про військову бюрократію (див. Додаток К);
 - е) широкого вживання (будь-який з вищеназваних мемів, окрім вузькоспрямованих);

Цей спосіб класифікації хоч і є достатньо простим та інтуїтивним, проте він (в тому числі й на думку авторки) потребує конкретизації деяких аспектів «(детальна класифікація – у перспективі)» [39, с. 355]. Ця типологія, наприклад, не наводить такі поширені типи мемів як «панельні меми» або «макроси».

Додаток Ж та Додаток Л також презентують «макрос», або «макро-мем», одну з найпоширеніших форм інтернет-мему. Макроси (“*Image Macros*”) - це загальний термін, що використовується для опису зображень, які зазвичай поєднують малюнок з гумористичним або інформативним текстом або фразою. На форумах і в спільнотах в Інтернеті макроси часто використовуються для вираження емоцій або реакцій на адресу інших користувачів.[46].

Класифікацію мемів, у тому числі й за подібними параметрами, ми можемо побачити у дослідженні “The Categorisation of Internet Memes – A Different Approach” за авторством М. Баурехта [43]

Спираючись на праці таких попередників, як Ендрю Бетті (Beattie, Andrew) та Маха Чаудрі (Chaudhry, Mah), а також беручи до уваги результати створення класифікації мемів анонімними користувачами з популярних іміджбордів (таких як Reddit), Баурехт наводить власну типологію мемів створену, щоб зосередитися на характерних ознаках інтернет-мемів (зміст, середовище, форма, текстовий і візуальний контекст). Оскільки вони відіграють вирішальну роль в ефективній передачі одиниці культурної інформації, було визначено чотири основні аспекти для аналізу:

1. Спосіб трансляції: визначає, який тип трансляції використовується для передачі інформації (зображення/світлина, відео, текст, GIF тощо);
2. Формат трансляції: визначає, яке співвідношення між текстовою та візуальною передачею всередині мему (перевага тексту, перевага візуалу, збалансованість);
3. Зміст трансляції: визначає, яка інформація передається (політика/новини/актуальні події, попкультура, релятивність (належність до контенту, який споживачі можуть сприймати на основі особистого досвіду або емоційно), самореференція мему, наука.
4. Тип трансляції: визначає, який спосіб створення мему був використаний.
 - 1) Макрос-зображення: Класична структура зображення як фонового візуального ряду зі вступним текстом згори та текстом-панчлайном знизу. Вище зазначені приклади макромемів у вітчизняному інфопросторі.
 - 2) Панельний мем: Зазвичай складається з 4 схожих зображень «панелей» (проте кількість може варіюватися в залежності від мему). Має високу варіативність і одним з найпоширенішим мемом в українському інфопросторі є «Йой най буде» (див. Додаток 3)

- 3) Мем-опис: Різні частини всередині зображення мають певне метафоричне значення, яке зазвичай визначається додатковим текстом. Наприклад, Додаток М.
- 4) Скріншот-мем: Скріншот з фільму, телешоу, відео, який часто супроводжується субтитрами, створеними автором мему (Див. Додаток Н).
- 5) Мем-кросовер: Поєднання декількох мемів в одному зображенні задля створення нового значення. Як приклад ми можемо навести мем з Додатку В, який є кросовером панельного мему “[Drakeposting](#)” [46] та українських мемів про «Чмоню» [2] та «Арештованого Медведчука»[11];
- 6) Мета-мем: Є самореференцією до культури мемів та/або руйнуванням «третьої стіни». Передбачає собою порушення законів створення мемів (кожен тип мемів має відповідати певній структурі, щоб бути впізнаваним. Метамеми не дотримуються цих законів/структур, але набувають популярності завдяки своїй оригінальності). Як приклад можна навести “[Meme from the future](#)” (див. Додаток Г) який руйнує такий параметр мему як «актуальність», так як цей мем начебто створений у майбутньому, і сучасний глядач не зрозуміє його контекст, через те, що він не є поки що актуальним для нього [46].

Повертаючись до оригінальної ідеї Докінза про те, що меми є одиницями імітації, Л.Шифман вважає доцільним виокремити три виміри культурних одиниць, які люди потенційно можуть імітувати: **зміст, форму та позицію**. [54]:

Зміст мему - це ідеї та сенс, закладені в ньому.

Форма мему - це фізичне втілення повідомлення, що сприймається через наші органи чуття. По суті, це його аудіовізуальна складова (текст, зображення, музика, відео, GIF і т.д.). Форма мему виражає його інтермедіальний аспект, тобто зв'язок вербального тексту з кодовими системами інших видів мистецтва у мемі [6, с.121].

Позиція мему (комунікативний вимір) - це інформація, яку меми передають про власну комунікацію. Вона відображає те, як адресанти позиціонують себе стосовно тексту, адресатів та інших потенційних мовців

Позиція включає три складові:

1. Структури участі - хто і як бере участь у цій комунікації.
2. Тональність - тон і стиль комунікації.
3. Комунікативні функції, які стосуються різних цілей і напрямків людської комунікації.

Варто також зазначити, що більшість мемів побудована на основі, т.з. мем-шаблонів. Мем-шаблон — це вже наявне зображення чи відео, яке стало популярним через багаторазове використання в культурі мемів. Деякі популярні шаблони мемів включають мем “Drakeposting” або “Young Michael Scott Shaking Ed Truck's Hand”.^[46]

Базуючись на розглянутих вище типологіях мемів від різних дослідників, наведемо власну, яка б показувала приналежність досліджуваного корпусу мемів до масової культури і розкривала імагологічний та інтермедіальний аспекти його мемів:

- Спосіб трансляції: визначає тип медіа, що слугує передачі інформації(зображення, світлина, аудіо, відео, текст, GIF тощо);
- Формат трансляції: визначає інтермедіальний аспект мему, позначаючи співвідношення тексту та\або інших форм мистецтва присутніх в мемі та слугує для опису зображеного матеріалу в мемі);
- Зміст трансляції: визначає інформацію, що транслюється глядачам та споживачам: політична інформація, новини та актуальні події, культура, релятивність (контент, який глядачі можуть сприймати на основі особистого досвіду або емоційного відгуку), самореференція мему та наука;
- Спосіб творення: виражає спосіб відтворення мему(макрос, панельний мем, скріншот-мем, мем-кросовер, мета-мем, мем-опис, текстовий мем, відео-мем);

- Шаблон трансляції: демонструє приналежність мему до шаблону відтворення, що вже існує, якщо дійсно такий вже існує;
 - Тональність: відповідає стилям гумору (афіліативний, самопідтримуючий, самознищуючий, агресивний [16, 2, с. 124])
 - мемокомплекс: вказує на приналежність мему на його приналежність до того чи іншого мемокомплексу відповідно до його змісту, форми та шаблону.
- Характер, етностеротипу виражається змістом трансляції (наявність графічних та/або текстових елементів, що відображають еностереотип) і тональністю (дозволяє уточнити позицію «свій\чужий» у мемі).
- Релевантність: вказує на відтворення у мемі реакції на актуальні події та процеси.

1.3 Роль мемів у масовій культурі

Масова культура - це складова культури другої половини ХХ століття і нашого часу, спрямована на доступність для широких верств населення, яка, за спостереженнями багатьох дослідників, характеризується зниженим рівнем сприйняття та високим рівнем розважальності. [26, с. 23]

Концепція "масової культури" народжується в контексті таких феноменів, як "маса" та "масове суспільство". Хосе Ортега-і-Гасет пов'язує виникнення терміну "маса" із стрімким зростанням населення на планеті протягом 1800-1914 років. Вчені розглядають цю категорію в різних контекстах, і результатом є різні тлумачення. У соціологічних дослідженнях "маса" може бути сприйнята як гетерогенна аудиторія, що опозиціонується класам і відносно однорідним сегментам; вона може позначати рівень некомпетентності або навіть результат технологічного прогресу. «Маса» може розглядатися 1) як натовп, або навіть як "неврегульоване" бюрократизоване суспільство; 2) як динамічне середовище, у якому виникають та розвиваються складні культурні явища, такі як хіп-хоп або рок. Такі різні підходи пов'язані з різною оптикою оцінки самого явища «маси» та

результатів її діяльності. Більше, звичайно, імпонує другий підхід, оскільки у такому випадку великим групам людей не відмовляють у креативності, творенні культурних артефактів, але враховують, що естетичні смаки та уподобання, як і характер творчості маси відрізняється від того, що творилося та твориться в елітарному середовищі. І саме такий підхід дає можливість говорити про наявність культури мас і для мас, а отже, про масову культуру.

Також масова культура як явище може бути розглянута у контексті сучасних трендів та технологічних змін, які впливають на те, яким чином ми сприймаємо та споживаємо культурні продукти, такі, наприклад, меми. І це також дуже продуктивний підхід, який орієнтований на сам факт кореляції динаміки масової культури та розвитку інформаційних технологій, технології та технологічних засобів творення і поширення нових артефактів, жанрів та форм. Значною мірою це стосується й розвитку інтермедіальних явищ, творення та сприйняття яких розширюється із формування перших технічних засобів поширення інформації до сучасних цифрових технологій і застосування можливостей штучного інтелекту.

Поняття «масова культура» часто ототожнюють з поняттям «популярна культура»[36, с29]. Проте вони можуть мати дещо різні конотації залежно від контексту.

- 1) Масова культура:
 - а) Сфера застосування: зазвичай стосується культурних продуктів і форм самовираження, які виробляються і споживаються великою аудиторією, часто в національному або глобальному масштабі.
 - б) Однорідність: певний ступінь однорідності або стандартизації культурних продуктів, оскільки вони призначені для широкої та різноманітної аудиторії.
 - в) Медійний акцент: термін часто асоціюється із засобами масової інформації, такими як телебачення, радіо та кіно, де культурні продукти широко розповсюджуються.
2. Популярна культура:

- a. Сфера застосування: охоплює широкий спектр ідей, практик, вірувань, образів, об'єктів і явищ у певному суспільстві. Вона може включати як загальноприйняті елементи, так і ті, що є більш нішевіми або субкультурними.
- b. Різноманітність: може бути більш різноманітною та інклюзивною, відображаючи різні смаки та вподобання різних соціальних груп. Вона може включати тенденції, примхи та явища, популярні в певних спільнотах чи демографічних групах.
- c. Повсякденне життя: може виходити за межі медіа та розваг і включати аспекти повсякденного життя, такі як мода, сленг, їжа та соціальна поведінка. [55]

Отже, якщо масова культура часто передбачає ширшу привабливість і стандартизацію для великої аудиторії, то популярна культура - широкий термін, який охоплює культурні елементи, популярні в різних сегментах суспільства, визнаючи при цьому різноманітність і субкультурні впливи.

Отже, навіть якщо не ототожнювати ці явища, то мем все одно можна вважати частиною масової культури (внаслідок залежності від засобів масової інформації для свого поширення; певної стандартизації, шаблонів мемів; орієнтації на масового споживача) та розглядати як феномен популярної культури (великий сегмент мережевого мемофонду націлений не на всесвітню аудиторію, а на певну субкультуру, населення країни, професійне середовище тощо; приналежність до примх і трендів). Саме тому в контексті цієї роботи поняття «популярна» та «масова» культура будуть ототожнені.

Меми як невіддільна частина масової культури відзначаються популярністю і відтворюють масовий світогляд. Популярність мемів визначається актуальністю і залежить від характеру їхнього відтворення та функціонування в засобах масової інформації. Але головним параметром належності мему до масової культури є те, що меми є відтворенням масової свідомості, і творці мемів є її безпосередніми носіями.

Меми проникають у різні аспекти людського життя, відтворюючи поведінкові та мотиваційні стереотипи. Вони відображають як повсякденні, так і ключові моменти у наших рішеннях, визначенні уподобань, традиціях взаємин, способах поведінки, оцінках подій та їх інтерпретація. У сучасному світі, де інформаційне суспільство і загальна освіта набувають великого значення, меми стають ключовими лінгвокультурними елементами завдяки своїй всеосяжності та загальному впливу на свідомість. Роль мемів обумовлена їхнім способом передачі та особливостями сприйняття.

З іншого боку, меми поширюються через відтворення, часто непрямо та несвідомо, і так само засвоюються у свідомості. Таким чином, меми виступають як ключові елементи масової свідомості, відображаючи явні чи приховані суспільні та індивідуальні пріоритети, і незмінно впливають на формування колективних уявлень про світ, а також впливають на переконання і поведінку індивідів та соціумів.[4]

Засоби масової інформації, такі як телебачення та групи й канали в соцмережах, впливають на поширення мемів, і їх популярність часто залежить від того, наскільки вони відображають актуальні реалії.

Аналізований корпус мемів засвідчує, що частина з них побутує майже з перших днів повномасштабного вторгнення, але переважна більшість забувається синхронно віддаленню подій, які стали стимулом для творення мемів. Як приклад можемо навести створений на початку війни корпус мемів про циган, що вкрали російський танк. Згідно з аналітичними даними Google Trends, цей інтернет-мем мав найбільший пік запитів з 27 лютого по 5 березня 2022 р., після чого його популярність різко впала (див. Додаток Б).

Варто відзначити, що деякі меми можуть зникати з поля зору масової аудиторії не тільки через втрату актуальності, а й через суб'єктивний погляд власників майданчиків, де ці меми розміщуються і модеруються. Меми, які публікуються в ЗМІ, також зазнають впливу власників цих ЗМІ. Сприйняттям адміністраторів щодо актуальної реальності формується вміст, який вони публікують, впливаючи на те, як масовий споживач сприймає та реагує на меми

у контексті масової культури. Власники та модератори цих ЗМІ за власним бажанням можуть не тільки виставляти або заохочувати користувачів розміщувати «привабливі» меми, але й видаляти ті, які «порушують правила каналу\групи\соцмережі» або просто не подобаються власникам ЗМІ з тих чи інших причин.[33]. Проте цензура не завжди зупиняє поширення мемів (а іноді навіть сприяє йому, про що свідчить «Ефект Стрейзанд»[49]).

Популярність мемів (навіть тих, що належать до широкого сприйняття) також може залежати від особистого вибору реципієнта контенту джерел інформації. Користувачі таких соцмереж як Telegram, Tik-Tok, Reddit та Youtube мають змогу підписуватися на канали та групи з контентом, що цікавить їх, між іншим, і мемами того чи іншого змісту.

На прикладі того ж Tik-Tok ми можемо також побачити, як ця платформа пропонує своїм користувачам контент на основі їх вподобань за допомогою вбудованих алгоритмів. [56] Їх суть у тому, що, якщо ти споживаєш якийсь конкретний вид контенту (наприклад, ті ж меми про війну), то алгоритм буде пропонувати тобі схожий контент в «рекомендованому».

Підсумувавши, ми можемо зазначити, що меми є безпосередньою складовою масової культури та їх популярність в інфопросторі залежать як від актуальності мема, так і від політики й регулювання майданчиків, на яких розміщуються інтернет-меми.

1.4 Національні стереотипи й масова культура

Стереотип – це стійке уявлення про характеристики, які вважаються типовими для конкретних соціальних груп і застосовуються стосовно всіх їхніх представників. За Ліппманом, виділяють чотири ключові риси стереотипу:

Перш за все, стереотипи завжди спрощені порівняно з реальністю – характеристики стереотипів мають всього декілька простих пунктів, часто необґрунтованих і науково не підкріплених. До того ж особистості реальних людей і національні стереотипи можуть включати однаковий набір характеристик. [53]

Другий аспект полягає в тому, що люди здебільшого засвоюють стереотипи через зовнішнє оточення (через знайомих, засоби масової інформації тощо), а не формують їх самостійно на основі особистого досвіду.

Третій аспект полягає в тому, що всі стереотипи, в більшій чи меншій мірі, є неточними. Вони завжди ставлять конкретну особу в межі, яким вона повинна відповідати лише через свою належність до певної групи.

Четверта характеристика полягає в тому, що стереотипи є дуже живучими. Навіть коли люди переконуються, що стереотип не відповідає реальності, вони часто не готові відмовитися від нього, аргументуючи, що їх власний досвід - лише виняток із загального правила.

Також важливою особливістю стереотипу є його стійкість до зовнішніх впливів та "закритість", яка виражається в опорі новим знанням та інформації, що можуть його дезорганізувати. [22, с. 136]. Тільки масштабні та чутливі події та дії можуть сприяти швидкій трансформації або деконструкції стереотипу.

Стереотипи є невіддільною складовою масової культури. Ці узагальнені уявлення можуть виникати на підґрунті різноманітних параметрів, таких як вік, стать, раса, релігія, професія чи національність. Також існують географічні, речові та інші види стереотипів. У більшості випадків стереотипи мають нейтральний характер, але при їхньому застосуванні до окремої особи чи групи людей вони часто набирають негативного забарвлення. І саме на основі стереотипів формуються такі соціальні явища, як расизм, сексизм, ксенофобія та ін.[32]

"Національний (етнічний) стереотип являє собою набір уявлень, що стосуються представників певного етносу. Ці уявлення охоплюють його інтелектуальний і моральний рівень. Також цей вид стереотипу містить уявлення про звичаї та традиції, роль цього етносу в історії людства і регіону, а також в історії взаємин між різними етносами. Це фрагментоване уявлення, яке один етнос має щодо типових (на його суб'єктивну думку) рис іншого." [14]

Детальний аналіз фактичного матеріалу дозволяє стверджувати, що Інтернет-меми – це здебільшого інтермедіальні частинки масової культури, які

через високу динаміку функціонування швидко виникають, поширюються та зникають у мережі інтернет. Меми утворюються спонтанно, або в якості реакції на актуальні події. Меми є частиною масової культури, оскільки націлені на масову аудиторію, несуть здебільшого розважальний характер(який, щоправда, втрачається в контексті мемів створених під час війни) та залежать від актуальних подій.

На основі вже існуючих типологій мемів створених Л.Шифман, М.Баурехта та О.Чернікової, була розроблена власна типологія яка б

Меми як одна зі складових частин масової культури відтворюють масовий світогляд. Популярність мемів визначається актуальністю і залежить від характеру їхнього відтворення та функціонування в засобах масової інформації. Головним фактором приналежності мемів до масової культури, є те, що вони є відтворенням масової свідомості, і творці мемів є її безпосередніми носіями, які за допомогою мемів можуть транслювати певні образи, ідеї та стереотипи..

РОЗДІЛ 2

ДИНАМІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОПОЗИЦІЇ «СВІЙ/ЧУЖИЙ» В УКРАЇНСЬКИХ МЕМАХ ПРО ВІЙНУ

2.1 Національні стереотипи у міждисциплінарному вимірі

Національний або етнічний стереотип, за визначенням Г. Солдатової, це є узагальнений, емоційно насичений образ етнічної групи або її представників, що виник внаслідок історичної практики міжетнічних відносин. Цей стереотип відіграє важливу соціальну роль у консолідації та фіксації етнічної групи, віддзеркалюючи бажання людей зберегти свою етнокультурну ідентичність.

Дослідники виокремлюють три компоненти структури етностереотипів:

1. Когнітивний компонент: констатація особливостей етнічної групи;
2. Афективний компонент: ставлення до цих особливостей, яке визначає їх оцінку;
3. Поведінковий компонент: формування певного типу поведінки щодо цієї етнічної групи.

Серед основних ознак етнічних стереотипів можна виділити:

- Стійкість і ригідність: можливість зміни відношення та сприйняття інформації залежить від контексту та нової інформації.
- Узгодженість: показник високого рівня єдності членів групи і їхньої етнічної ідентичності.
- Неточність (помилковість): часто невиправдана тенденція узагальнювати певні якості та екстраполювати їх на всіх представників групи.
- Емоційно-оцінний характер: відображення емоційно-ціннісного ставлення до інших етнічних груп.

Спроби обмежити зміст етнічних стереотипів традиційно відбувалися у формі гетеростереотипів, які вражають уявлення та образи спільноти щодо інших етнічних груп.

Однак поняття "етнічні стереотипи" доповнили автостереотипами, включаючи уявлення та образи щодо власної етнічної групи. Розподіл на автостереотипи та гетеростереотипи відзначає їх оцінний характер, де автостереотипи вражають бажання внести та підкреслити ідеалізовані риси власного етносу, його самобутності.[15, с. 131]. Відповідно, протиставлення авто- та гетеростереотипів можна віднести до опозиції «свій-чужий», яку активно використовують у політичному дискурсі: термін "свій" використовується для позитивної самопрезентації та створення позитивного іміджу, іншими словами, для активізації стереотипів позитивного представлення.

Термін "чужий" використовується для негативного опису опонента чи конкурента, викликаючи у реципієнта відчуття неприйняття його позиції та активізуючи стереотип негативного уявлення.[22] Активним дослідженням цієї проблематики займалися такі вчені як Е.Сміт, Е. Гіденс, М.Бахтін, Б.Вальденфельс. Їх дослідження показали, що опозиція «свій-чужий» є невіддільною частиною сприйняття світобудови та має універсальну природу. В контексті національної ідентичності ця опозиція дозволяє отримати швидке розуміння того, хто є членом соціальної групи реципієнта або ретранслятора, а хто є «чужим». [35, 2, с. 100]

Важливу роль у формуванні стереотипів, що базуються на протиставленні "свій – чужий", відіграє політична лексика. Визначеність того чи іншого політичного терміну як "свого" чи "чужого" залежить від екстралінгвістичних факторів, заснована переважно на цінностях та ідеологіях, притаманних цьому суспільству, або тим, хто є адресатами тексту (наприклад, лідерам країн, політичним силам). Отже, використання подібного терміну стосовно певного явища чи об'єкта сигналізує адресату, як його сприймати – як "свій" чи "чужий". Відповідно в українському інфопросторі такі слова, як «ЗСУ» «Залужний», «Деокупація», «Шевченко», «Хаймарс», «Нептун» є маркерами «свого» і несуть позитивний заряд, а слова «путін», «росія», «всрф», «СВО», «калібри», «шахеда» маркують «чуже» й мають негативну оцінку. [35]

Для українця індикатором «чужого» є також лексика, яка відтворює антиукраїнські тези та виправдання війни: «украинский народ и его язык - выдуманные», «Нас там нет», «демилитаризация и денацификация Украины».

У політичному дискурсі часті евфемізми, мета яких полягає у камуфлюванні та приховуванні негативних дій «своїх» та гіперболізації негативних дій та характеристик «чужих». Такі дослідники, як, наприклад І.Хомський, вважають, що в рецепції політичних подій існують певні «подвійні» стандарти. Це означає, що дії характеризуються реципієнтами по-різному, в залежності від того, кого мовець вважає «своїм», а кого «чужим». Слово «окупація» може позначати лише дії, здійснювані «чужими», в той час, коли акти агресії, що ведуть до масової загибелі людей, але здійснюються «своїми», ніколи не прирівнюються до «вбивств» або «геноциду». В політичному дискурсі росії, російські вояки, які зайшли на територію України, - це «герої» і «нащадки дідів», а не «окупанти». Те, що здійснюється «чужими», називається «терор», «нацизм», здійснене «своїми» - «звільнення». Відповідно, для українців російська армія асоціюється зі словами «мордор», «орки» «терор» «лапті» «рашисти». [38] [5] Водночас українська армія асоціюється зі словами «звільнення», «деокупація», [5] «котики» «сонечки» [24]

Цитування іноземних слів грає суттєву роль у вираженні концептуальної протилежності «свій – чужий», особливо в контексті національної ідентичності. Роль іноземних слів має подвійний характер: по-перше, їх використання сприяє диференціюванню «своїх» від «чужих», а іноземні терміни виступають маркерами «чужого». У випадку, коли іноземні слова є нейтральними і самі не несуть політичного або оцінювального забарвлення, їх вживання вказує на те, що співрозмовники користуються іноземною мовою, і для нас вони є чужими. Прикладом може слугувати калькування російських слів та словосполучень: «асвабадітелі», «іхтамнети», «рабсеяне», «спецапірація». [35]

Важливо наостанок зазначити, що етностереотипи, включно з тими, що розкриті у мемах, зазвичай є неточною і суб'єктивною інформацією, яку

потрібно сприймати відповідально і не будувати картину світу, спираючись виключно на них.

2.2 Імагологічні аспекти дослідження мемів

Імагологія – відносно нова наукова галузь, об'єктом дослідження якої виступають національні стереотипи (етностереотипи) в художньому дискурсі. [30, с. 45]

Предметом цієї компаративної галузі є літературний етнообраз, тобто літературний образ, який конструє етнонаціональну ідентичність відображених у певному творі персонажів, краєвидів чи історичних подій, експлуатуючи певні їх ознаки як «типові» для відповідної країни, «характерні» для цілого народу.

Сучасна імагологія відчуває великий вплив антропології, таких концепцій як «Своє – Чуже», а також поняття автентичності та ідентичності, які соціопсихологи проєктують на етнокультурні відносини. Можна сказати, що імагологію найбільше цікавить «Чуже» як аспект етнокультурного. Відповідно, в ній на передній план виходять проблеми відносин суб'єкта з етнокультурними спільнотами, своїми й чужими, а також образи цих спільнот. Ідентичність «Я» або «колективні ідентичності» в їх широкому спектрі є наступною категорією імагології. Для літературної імагології особливу вагу мають національна й культурна ідентичності, які можна об'єднати в етнокультурну ідентичність. [22]

Центральним посередником між нашою культурою та іншими є національний стереотип, неповноцінний еквівалент, який виступає своєрідним розпізнавальним знаком, який має дуже умовний зв'язок з тими реаліями, які в етнопсихології називають національним характером. На етапі свого початкового формування він може закріплювати результати пізнання, але надалі, абсолютизуючи ці відносні висновки, стає своєрідною перепорою в пізнанні, здатною деформувати людську свідомість і відносини між людьми.

Такі стійкі уявлення виникають та змінюються протягом тривалого історичного процесу міжнаціонального та міжкультурного спілкування, коли

етнічне "Ми" самоідентифікується, порівнюючи себе з представниками інших етносів. З плином часу національні стереотипи можуть перетворитися на спрощені трюїзми, необґрунтовані узагальнення або прояви шовінізму.

Правдивість чи хибність того або іншого стереотипу не є об'єктом дослідження в імагології. Дослідники дозволяють собі бути скептичними стосовно їхньої об'єктивності та інформаційної цінності, наголошувати на тому, яку роль вони відіграють у міжнаціональних відносинах. Дж. Лірсен проводить паралель між імагологією та вивченням відьомства, розглядаючи предмет дослідження імагології подібно до того, як історики досліджують віру в те, що деякі люди обдаровані відьомською силою, та аналізуючи історичні наслідки цієї віри.

При вивченні національних стереотипів імагологію цікавить не питання "чи ця репутація правдива?", а скоріше "як вона набуває визнання?". Таким чином етнообраз трактується не як носій інформації про дійсність, а як властивість його контексту. При читанні, наприклад, твердження про те, що «поляки - гостинні», ми не ставимо питання "чи це правда?", а замість цього розглядаємо контекст: хто це говорить? До якої аудиторії звертається автор? Чому автору важливо звернути на це увагу? Які політичні обставини панують у той час, коли цей текст був написаний? Як автор намагається переконати читача у важливості свого твердження? Як цей образ польського характеру вписується у контекст тексту як цілісності і яким є жанр цього твору. [Будний 2018, с. 349]

Спроби знайти відповідь на такі запитання в дискурсивній площині призводить до ряду відкриттів. Зокрема, виявлено, що тексти, які розглядають національний характер, базуються не на безпосередньому спостереженні за реальністю, а на чинній репутації. Здебільшого цитуються або наводяться приклади від попередніх авторів, які, своєю чергою, користуються застарілими джерелами. Тобто, референціальний, означальний процес у національних стереотипах не відбувається між текстом і реальністю, але, скоріше, між текстом і текстом. Національні стереотипи являють собою інтертекстуальні конструкції, що успадковані від попередньої текстуальної традиції, і повністю маскують

пряме сприйняття дійсності. Це призводить до формування узагальнень, таких як «росіяни не вміють воювати», які стали традиційними у мемах, і в результаті цього глядачі плутають звичне з реальним.

Національні узагальнення завжди наповнені суперечностями, оскільки їхні основні риси містять в собі внутрішні протилежності. Так, французи характеризуються як нерішучі пацифісти (приклад: президент Франції Е. Макрон); англійці вважаються любителями чаю, людьми з міцним характером і непохитними перед тоталітарними режимами (приклади: Уїнстон Черчіль, Борис Джонсон); німці визначаються як індустріально розвинуті, але при цьому схильні до надмірної бюрократизації (приклад: Олаф Шольц).

Щобільше, за зауваженнями Дж. Лірсена, стереотипи можуть носити як позитивний, так і негативний характер в залежності від політичних обставин та поглядів автора. Країни, які вважаються загрозою в політичній або економічній конкуренції, зображуються негативно, сприяючи ксенофобії, тоді як країни, що не становлять загрози, представляються в атрактивному світлі, сприяючи екзотизму та ксенофільії.

Таким чином утворюється і змінюється збірний образ, тобто «символ нації», що відтворює позитивні та негативні образи певного народу. Цей образ може змінюватися в баченні інших народів і в ньому в той чи той період переважають ті чи інші риси. [Будний 2018, с. 349]

На тлі політичних подій в Україні, сусідніх країнах та державах, пов'язаних з нею політично і культурно, можемо також спостерігати зміни етнообразів в сприйнятті українського суспільства. Як приклад ми можемо побачити трансформацію образу Білорусі та її нинішнього лідера О.Лукашенка з кмітливого любителя картоплі (див. Додаток Т) до диктатора, що захопив владу у вільнолюбного народу (див. Додаток У) під час протестів в Білорусі 2020 року[18]. Варто зазначити, що відношення українського народу до білорусів залишалося «нейтральним» протягом 20 років, але з початком повномасштабного вторгнення більша частина українців змінила своє ставлення до «негативного», і ця динаміка зберігається з початку війни [10].

Отже, зміна образу відбувається не через зміну приписуваного нації характеру, а через зміну ставлення до країни. Відповідно, цей образ залишається суб'єктивним і є проєкція відношення одного етносу до іншого на тлі актуальних політичних подій. Таким чином на основі мемів як колективної творчості в інтернеті, ми можемо прослідкувати, як українське суспільство ставитися до певного народу та\або його певних представників, які образи є актуальними і яких трансформацій вони зазнали з плином часу (або взагалі зникли з повістки актуальних новин і відповідно - мемів).

На думку Л. Шифман, однією з одиниць імітації мема є зміст, (тобто сенси, ідеї, концепції, закладені в ньому), і національні стереотипи можуть бути складовою змісту мему, в той час, як етнообрази - форми мему. Вище ми вказували, що національні стереотипи здебільшого позначають певні національності набором характеристик, яким часто описують особистості реальних людей. У розглянутих у нашому дослідженні мемах ми можемо спостерігати відповідність (яка також прослідковується у карикатурах): відомий національний представник = нація, яку він представляє. Додаток Ф - це карикатура часів Другої світової війни, в якій тодішній прем'єр-міністр Великобританії Вінстон Черчилль постає в образі бульдога й уособлює собою непохитність Британії у воєнний час; Додаток Х - це мем-макрос, який зображає колишнього прем'єр-міністра Бориса Джонсона, а вербальний текст характеризує його як надійну людину у порівнянні з ненадійним (Макрон), прослідковується відповідність між Великобританією, яка активно допомагала Україні постачанням військової техніки ще до початку вторгнення, та Франції, яка дуже нерішуче поставляла зброю Україні на початку війни.

2.3 Трансформація стереотипів у мемах в залежності від актуальних подій

Мем побутує тоді й до того часу, доки подія викликає загальний інтерес. Зі зменшенням уваги до неї зменшується увага й до мемів, що є певним коментарем до неї. Зі зміною подій мажуть відбуватися й зміни у ставленні до представників

інших народів, тому відбуваються й зміни у структурі стереотипів, що одразу позначається на мемах.

Зміну масового ставлення можна простежити на багатьох прикладах:

1) Етностереотипи у мемокомплексі «цигани»

Див.Додаток О

- Спосіб трансляції: компіляція світлин;
- Формат трансляції: перевага візуалу над вербальним текстом; мем складається зі «стокових» фото мати й дитини й тексту, який містить елемент просторіччя «альо» і апелювання до негативного образу циган, які «забирають неслухняних дітей»);
- Зміст трансляції: релятивність (ретрансляція негативних стереотипів про циган у дитячому вихованні);
- Спосіб творення: панельний мем;
- Шаблон трансляції: відсутній;
- Тональність: агресивна
- мемокомплекс: «Батьки й діти», «Прибирання», «Цигани».
- Релевантність: даний мем був створений до повномасштабного вторгнення і не має відношення до конкретної події в минулому.

Відтворений у мемі етнообраз циган є «чужим» для українського сприйняття через ретрансляцію у ньому етностереотипу, у якому акцентується, що «цигани крадуть/торгують дітьми», що відбилося у словесному тексті мему..

Див.Додаток П

- Спосіб трансляції: Світлина;
- Формат трансляції: перевага візуалу; Мем містить світлину, на якій зображені представники циганської спільноти, та текст згори та знизу, який ретранслює стереотип про циган «які торгують дітьми».
- Зміст трансляції: релятивність (ретрансляція негативних стереотипів взаємодії циган із суспільством; неправдивість передбачень, гороскопів)
- Спосіб творення: макрос;
- Шаблон трансляції: відсутній;

- Тональність: агресивна;
- мемокомплекс: «цигани», «ворожіння та передбачення».
- Релевантність: даний мем був створений до повномасштабного вторгнення і не має відношення до конкретної події в минулому.

Даний етностереотип є «чужим» для українського сприйняття через негативну тональність стосовно циган, яку прослідковуємо у текстовому елементі мему, та підкреслену світлиною, що зображає представників ромів у негативному контексті

Див.Додаток Р:

- Спосіб трансляції: зображення;
- Формат трансляції: збалансованість тексту та візуалу; створене у растровому редакторі зображення російського танку, який люди у ромських національних костюмах вкрали за допомогою трактора, а також текстові елементи, які відповідають за діалог між циганами та російським танкістом, і опис зображеної ситуації у контексті мему; Розташування зображень і тексту (а також його наповнення) відсилає до структури малюнків “Love is”
- Зміст трансляції: політика (в Україні), релятивність (деконструкція негативних стереотипів взаємодії циган із суспільством; ретрансляція негативних стереотипів про російську армію);
- Спосіб творення: Макрос;
- Шаблон трансляції: Love is;
- Тональність: самопідтримуюча (стосовно циган), агресивна (стосовно російської армії)
- мемокомплекс: «цигани», «цигани вкрали танк», «війна в Україні», «російські військові», «українці».
- Релевантність: даний мем присвячений події, що сталася 28 лютого 2022, коли цигани за допомогою трактора вкрали російський танк.

Автор ретранслює образ «циган-крадіїв» як «свій», оскільки вони вкрали танк у російських військ, що в контексті мему трансформується в образ мужності

українського цивільного населення у боротьбі проти загарбників. Також тут присутній стереотип «російська армія не вміє воювати» через сатиричний прийом обману очікувань. який виражений в тому, що грізна зброя, танк, була вкрадена за допомогою звичайного трактора)

Цей мем було створено не раніше 24.02.2022.

Див.Додаток С:

- Спосіб трансляції: зображення;
- Формат трансляції: перевага візуалу, зображення захопленого російського танку, прибукованого до трактора, який їде в «на москву»;
- Зміст трансляції: Політика (російське вторгнення в Україну; ретрансляція негативних стереотипів про російську армію); релятивність (деконструкція негативних стереотипів взаємодії циган із суспільством);
- Спосіб творення: Макрос;
- Шаблон трансляції: відсутній;
- Тональність: самопідтримуюча
- мемокомплекс: «цигани», «війна в Україні» «російські військові», «цигани вкрали танк», «українці».
- Релевантність: даний мем присвячений події, що сталася 28 лютого 2022, коли цигани за допомогою трактора вкрали російський танк.

Як і у попередньому додатку, автор ретранслює образ «циган-крадіїв» як «свій», т.я. цигани вкрали танк у російських військ, що в контексті мему трансформується в образ мужності українського цивільного населення проти загарбників. Закликає «на Москву», підкреслює рішучість та бажання перемоги.

У двох перших наведених прикладах присутній типовий негативний образ ромів (циган), який в українському фольклорі «асоціюється зі злодійством та брехливістю»[12] і є «чужим» для українського світосприйняття. Однак цей образ зазнав трансформації після повномасштабного вторгнення. Причиною тому став випадок, що трапився в селі Любимівка 28 лютого 2022 року. Місцеві цигани помітили на дорозі танк російських військових і відвезли його в невідомому напрямку, використавши для цього сільськогосподарський трактор

[25]. Після цього українці стали масово створювати мему, присвячені цій події, тим самим висміюючи ворога і надаючи ромам позитивну характеристику, визнаючи їх внесок у боротьбу з ворогами. Хоча концепт «крадіжка», закріплений за ромами в українському фольклорі, все ще зберігається у змісті мему, у мемокомплексі «цигани вкрали танк» образ циган зазнає трансформації з образу «чужого» на образ «свого», оскільки «жертвою» цієї «крадіжки» є російські окупанти - які є уособлення «чужого» у парадигмі сучасного українського сприйняття.

Статистика з Додатку Б також демонструє, що цей мем досить дуже швидко став відомим, але різко втратив свою популярність в українському інфопросторі через втрату актуальності.

2) Етностереотипи у мемокомплексі «британці»

Див.Додаток Ш

- Спосіб трансляції: зображення;
- Формат трансляції: збалансованість тексту та візуалу; мем містить текстовий елемент згори та оброблене у растровому редакторі зображення Королеви Єлизавети II, яка тримає у руках маленького динозавра знизу.
- Зміст трансляції: Політика;
- Спосіб творення: макрос;
- Шаблон трансляції: Queen Elizabeth Is Immortal [46];
- Тональність: афіліативна;
- Мемокомплекс: «Королева Єлизавета II», «британці»;
- Релевантність: даний мем був створений до повномасштабного вторгнення і не має відношення до конкретної події в минулому.

Даний мем належить до серії жартів, що ґрунтувалися на довголітті королеви, які моментально втратили актуальність після її смерті. Цей мем не транслює національні стереотипи, проте містить «чужий» (але не негативний) етнообраз Королеви Єлизавети II.

Див.Додаток Х

- Спосіб трансляції: Світлина;

- Формат трансляції: збалансованість тексту та візуалу; мем містить текстовий елемент знизу та світлин, у на якій зображений колишній прем'єр-міністр Великобританії Борис Джонсон;
- Зміст трансляції: Політика (війна в Україні; ретрансляція стереотипів про Б.Джонсона/Британію як кращого союзника, ніж Е.Макрон/Франція), релятивність (особисті стосунки й відносини);
- Спосіб творення: макрос;
- Шаблон трансляції: відсутній;
- Тональність: самопідтримуюча(стосовно Б. Джонсона) агресивна (стосовно Е.Макрона);
- Релевантність: Цей мем присвячений процесу допомоги Британії Україні на початку війни, який в уявленні українців тісно пов'язаний з Борисом Джонсоном;
- мемокомплекс: «британці», «війна в Україні», «Борис Джонсон», «французи», «Емануель Макрон», «політики».

Автор ретранслює «чужий» образ прем'єр-міністра іншої країни як «свій» за допомогою акценту на слово «свого» та на імені Б. Джонсона «Борис», що належить також українській антропоніміці, в той час, як «Макрон» звучить більш відчужено ніж «Борис».

Див.Додаток Ц

- Спосіб трансляції: Світлина;
- Формат трансляції: збалансованість тексту та візуалу; мем містить текстовий елемент знизу та світлину на якій зображений колишній прем'єр-міністр Великобританії Борис Джонсон;
- Зміст трансляції: Політика(війна в Україні; ретрансляція стереотипів про Б.Джонсона\Британію як друга та союзника України);
- Спосіб творення: макрос;
- Шаблон трансляції: «Бахнув вареничків»;
- Тональність: самопідтримуюча;

- Мемокомплекс: «українці», «британці» «політики», «війна в Україні», «Борис Джонсон», «Бахнув вареничків»;
- Релевантність: Цей мем присвячений процесу допомоги Британії Україні на початку війни, який в уявленні українців тісно пов'язаний з Борисом Джонсоном.

Автор ретранслює «чужий» образ прем'єр-міністра іншої країни як «свій» за допомогою лексики, яка містить «свої» образи (варенички, Київ). В цьому мемі автор підкреслює етностереотип Британії як близького українцям по духу союзника, готового активно допомогти Україні.

Див.Додаток Ч

- Спосіб трансляції: Світлина;
- Формат трансляції: збалансованість тексту та візуалу; мем містить декілька текстових елементів та компіляцію світлин на яких зображений колишній прем'єр-міністр Великобританії Борис Джонсон;
- Зміст трансляції: Політика(війна в Україні; ретрансляція стереотипів про Б.Джонсона\Британію як друга та союзника України);
- Спосіб творення: панельний мем;
- Шаблон трансляції: відсутній;
- Тональність: самопідтримуюча;
- Мемокомплекс: «британці», «війна в Україні», «Борис Джонсон», «політики»;
- Релевантність: Цей мем присвячений процесу допомоги Британії Україні на початку війни, який в уявленні українців тісно пов'язаний з Борисом Джонсоном;

Автор ретранслює «чужий» образ прем'єр-міністра іншої країни як «свій» через позиціювання його як «гідного бандерівця». В цьому мемі автор підкреслює етностереотип про Британію як рівного і близького українцям союзника. Автором також акцентується увага на тому, як змінився у колективній свідомості українців образ Джонсона (і відповідно Великобританії) «до / після» початку війни.

До початку повномасштабного вторгнення, український інфопростір був досить бідним на кількість мемів які б розкривали образ Британії(про що свідчить мала кількість знайдених україномовного матеріалу на цю тему), і увага аудиторії в «англійському» мемокомплексі була зосереджена на Королеві Єлизаветі та безпосередньо мемах про її «безсмертя», які зазвичай не мали політичного чи культурного підґрунтя. Можемо стверджувати, що на до повномасштабного вторгнення українці мали до англійців здебільшого нейтральне відношення.

Проте, після початку російського вторгнення, Борис Джонсон отримав високу популярність серед українців, що ми можемо спостерігати на прикладі мемів в ДОДАТКАХ Х, Ц та Ч. Ця популярність зумовлена тим, що Борис Джонсон виявив велике бажання допомагати Україні ще з перших днів повномасштабної війни, а його швидка та рішуча допомога отримала високу оцінку від українського глави держави, який висловив вдячність за політичну волю, оскільки, на думку Володимира Зеленського, не так багато політиків готові приймати такі рішення. Українці почали ставити до англійського політика з особливим теплом та гумором, називаючи його "Борис Джонсоном" - українським прізвищем, яке отримало популярність навіть на його Instagram-акаунті.[29]

У мемокомплексі «війна в Україні», образ Бориса Джонсона, по статистиці, наведеній у статті видання Texty.Org [11], посідає п'яте місце по частоті появи в українських мемах серед усіх політиків та третє серед іноземних політиків.

Меми з додатків Ш, Х, Ч, Ц акцентують на етностереотипах «Британія - друг і союзник України», «Британія більш надійний союзник, ніж інші країни Європи».

3) Етностереотипи у мемокомплексі «поляки»

Див.Додаток Я

- Спосіб трансляції: Світлина;
- Формат трансляції: перевага візуалу, мем містить текст поза зображенням, в описі до нього; на світлині зображений білий прапор.

- Зміст трансляції: Політика(ретрансляція стереотипів про Францію як країну, яка легко здається);
- Спосіб творення: макрос;
- Шаблон трансляції: відсутній
- Тональність: агресивна;
- мемокомплекс: «Емануель Макрон», «політики» «французи»;
- Релевантність: Цей мем був створений до повномасштабного вторгнення і присвячений візиту Е.Макрона до путіна;

Автор за допомогою зображення білого прапора ретранслює «чужий» образ Франції, який співвідноситься зі стереотипом країни, що постійно здається, і через пряме звернення до Е.Макрона, який я лідер асоціюється зі своєю країною, а його поведінка сприймається як прояв основних рис етностереотипу.

Див.Додаток Ю

- Спосіб трансляції: зображення;
- Формат трансляції: збалансованість тексту та візуалу; мем містить текстовий елемент згори та два скріншот на яких зображений Том, популярний американської анімаційний персонаж.
- Зміст трансляції: Релятивність(ретрансляція національного стереотипу про французів);
- Спосіб творення: мем-опис, панельний мем;
- Шаблон трансляції: *“Tom and Jerry - that's it, I'm calling a SWAT team”* [46]
- Тональність: афіліативна;
- мемокомплекс: «французи».
- Релевантність: даний мем був створений до повномасштабного вторгнення і не має відношення до конкретної події в минулому.

Завдяки самоіронічній природі, закладеній у меметичному шаблоні, автор мему ретранслює і сам же висміює національний стереотип про те, що «французи їдять тільки багети».

Див.Додаток 1А

- Спосіб трансляції: світлина;

- Формат трансляції: перевага тексту; мем містить світлину, на якій зображений Президент Франції Е.Макрон та Канцлер Німеччини Олаф Шольц.
- Зміст трансляції: Політика (російське вторгнення в Україну, ретрансляція образу Шольца та Макрона як нерішучих політиків і ненадійних союзників);
- Спосіб творення: макрос;
- Шаблон трансляції: відсутній;
- Тональність: агресивна;
- мемокомплекс: «німці», «французи», «політики», «Олав Шольц», «Емануель Макрон», «війна в Україні», «путін».
- Релевантність: даний мем пов'язаний з візитом Е.Макрона та О.Шольца в Україну на початку повномасштабного вторгнення.

Автор мему ретранслює сатиричні образи Е.Макрона та О.Шольца як політиків, які навіть знаходячись в небезпеці, спричиненій росією та путіним, все одно не наважуються підтримати Україну.

Див.Додаток 1Б

- Спосіб трансляції: скриншот;
- Формат трансляції: відсутність візуалу;
- Зміст трансляції: політика(ретрансляція стереотипів про Францію як країну, яка легко здається);
- Спосіб творення: текстовий мем;
- Шаблон трансляції: відсутній;
- Тональність: агресивна;
- мемокомплекс: «французи», «Емануель Макрон», «політики»;
- Релевантність: Даний мем був створений під час повномасштабної війни;

Як і в Додатку Я, автор ретранслює етностереотип Франції як країни, що «завжди здається».

Базуючись на розглянутих мемах з Прикладу 2, можемо стверджувати що Франція в явленні українців асоціюється з мемокомплексом «Франція постійно

здається»(який зустрічався часто в українському інфопросторі) і відповідним стереотипом, а французи через уособлення їх з Е.Макроном набули образу «нерішучого» народу.

4) Етностереотипи у мемокомплексі «поляки»

Див. Додаток 1В

- Спосіб трансляції: зображення;
- Формат трансляції: збалансованість тексту та візуалу; на картинці зображений метелик з крилами кольору українського та польського прапорів і текстовий елемент згори.
- Зміст трансляції: Політика (війна в Україні; ретрансляція стереотипів про країни Прибалтики та Польщу як союзників України);
- Спосіб творення: макрос;
- Шаблон трансляції: відсутній
- Тональність: самопідтримуюча;
- мемокомплекс: «Польща», «війна в Україні», «поляки», «українці»;
- Релевантність: підтримка України Польщею під час повномасштабного вторгнення;

Автор мему ретранслює стереотип Польщі як країни яка відноситься до України з добротою і підтримкою, наче сестра. В тексті підкреслюється, що Україна не має братів(що є натяком на наратив «братського народу» в росії) але має сестру(Польщу).

Див.Додаток 1Г

- Спосіб трансляції: світлина;
- Формат трансляції: перевага візуалу; мем містить світлину, на якій зображена група людей, які через зображені прапори уособлюють Україну, Польщу та інші країни, що постраждали від російського імперіалізму, і які посміхаються, стоячи навколо могили «імперського майбутнього росії».
- Зміст трансляції: Політика (російське вторгнення в Україну, ретрансляція стереотипу про «імперськість росії»);
- Спосіб творення: мем-опис;

- Шаблон трансляції: Grant Gustin Next To Oliver Queen's Grave [46];
- Тональність: агресивна (по відношенню до росії), самопідтримуюча(по відношенню до України, Польщі та інших країн);
- мемокомплекс: «Польща», «українці», «росія», «війна в Україні»
- Релевантність: даний мем пов'язаний з росією та жертвами її імперської і колоніальної політики(включаючи Польщу та Україну), які були б раді, щоб ці амбіції нарешті були поховані;

Автор мему ретранслює етностереотип росії як країни, що має імперські амбіції, жертвами яких стала чимала кількість країн, включно з Україною. Мем зображує Україну та інші постраждалі від росії країни як ті, які б радувалися «смерті» росії. Через те, що мем зображує всіх навколо могили як «однодумців», ми можемо прийти до висновку, що образ «чужого» тут притаманний тільки «імперським амбіціям», в той час, як образи інших країн є «своїм».

Див.Додаток 1Д

- Спосіб трансляції: зображення;
- Формат трансляції: збалансованість тексту і візуалу, мем містить зображення трьох однакових розгублених чоловіків як реакцію польських блокувальників на українські «фури», що подолали блокаду.
- Зміст трансляції: Політика (війна в Україні, блокада українських вантажівок на кордоні Польщі та України, ретрансляція Польщі як недружньої до України держави);
- Шаблон трансляції: Disappointed Muhammad Sarim Akhtar [46];
- Тональність: агресивна(по відношенню до блокувальників);
- мемокомплекс: «українці», «війна в Україні», «поляки», «польські блокувальники»;
- Релевантність: Даний мем присвячений прориву блокади польських блокувальників, що сталася 7 грудня 2023 року;

Автор мему ретранслює негативний образ польських блокувальників, які розчаровані у прориві блокади на польсько-українському кордоні, організованої проросійськими силами 6 листопада 2023 року [9];

Див.Додаток 1Е

- Спосіб трансляції: зображення;
- Формат трансляції: перевага візуалу; мем зображує поляків двох різних періодів (2022р. та 2023р.), де в першому вона постає сильною собакою готовою допомогти Україні у війні, а в другому - «лякається українського зерна».
- Зміст трансляції: Політика (російське вторгнення в Україну, блокада українських вантажівок на кордоні Польщі та України, ретрансляція Польщі як недружньої до України держави);
- Спосіб творення: мем-опис;
- Шаблон трансляції: Swole Doge vs. Cheems [46];
- Тональність: самопідтримуюча (по відношенню до поляків), агресивна (до блокувальників);
- Мемокомплекс: «поляки», «війна в Україні», «українці», «польські блокувальники»;
- Релевантність: мем освітлює проміжок часу з початку повномасштабної війни до блокади проросійсько-налаштованої групи поляків на польсько-українському кордоні;

Даний мем використовує візуальну гіперболу щоб підкреслити силу і бажання поляків допомогти Україні та літоту щоб показати жалюгідність блокувальників, особливо на фоні решти своїх співвітчизників.

На основі мемів з Прикладу 3 можемо побачити, що в етносприйнятті українців, поляки зберігають образ народу який готовий допомогти українцям у війні з росією. У мемах з Додатків 1Д та 1Е присутня ретрансляція негативного відношення саме до конкретної, малочисельної групи «польських блокувальників» які не можуть репрезентувати образ більшої частини Польщі.

5) Етностереотипи у мемокомплексі «українці»

Див.Додаток 1Ж

- Спосіб трансляції: світлина;

- Формат трансляції: перевага візуалу; мем містить світлину, на якій зображено двоє кіборгів/роботів-вбивць, персонажів кінофраншизи «Термінатор», та текстові елементи, які свідчать про їх належність до образу українських «кіборгів», захисників донецького аеропорту у 2014-2015 рр.;
- Зміст трансляції: Політика (гібридна війна в Україні, ретрансляція стереотипу про мужність українських військових);
- Спосіб творення: макрос;
- Шаблон трансляції: відсутній;
- Тональність: агресивна(по відношенню до росіян), самопідтримуюча(по відношенню до українців);
- Мемокомплекс: «Кіборги», «українці», «росія», «війна в Україні», «ватники», «ЗСУ», «українці».
- Релевантність: це мем присвячений обороні Донецького аеропорту групою українських військових, відомих як «кіборги» у період

Автор ретранслює образ незламних українських воїнів, використовуючи зображення кіборгів-термінаторів з серії культових фільмів Джеймса Кемерона «Термінатор». Образ кіборгів-захисників Донецького аеропорту міцно закріпився у свідомості українців, і посилення на місце їх бойової слави також присутнє у мемі. Один із зображуваних персонажів у мемі, використовуючи негативну лексику («не ходи сюда, совсем мёртвый будешь»- цитата з радянського фільму «Джентльмени удачі»). погрожує росіянам, транслуючи ненависть українського народу до загарбників.

Цей мем було відомий з листопаду 2014 року, він є одним з перших, створених на початку російської агресії в тому ж році.

Див.Додаток 13

- Спосіб трансляції: зображення;
- Формат трансляції: збалансованість візуалу і тексту; мем містить малюнок російського танку з відламаним дулом та текстовий елемент «Конотопська відьма гарантує * Більше не встане!»;

- Зміст трансляції: Політика (російське вторгнення в Україну, ретрансляція стереотипу про мужність цивільного населення України);
 - Спосіб творення: макрос;
 - Шаблон трансляції: відсутній;
 - Тональність: агресивна(по відношенню до росіян), самопідтримуюча(по відношенню до українців);
 - Мемокомплекс: «Конотопські відьми», «українці», «росіяни», «війна в Україні», «армія росії»;
 - Релевантність: цей мем був створений на початку повномасштабної війни як реакція на подію, що сталася 2 березня у місті Конотоп, де російського військового «прокляли» місцеві відьми [40];
- У цьому мемі відображена ідея боротьби українського населення проти російських окупантів, де «свій»- образ конотопської відьми - був одним з найпоширеніших символів українського цивільного спротиву на початку повномасштабної війни.

Див.Додаток 1И

- Спосіб трансляції: зображення;
- Формат трансляції: збалансованість візуалу і тексту; мем містить малюнок російського танку з зігнутим дулом та текстові елементи «Конотопські відьми працюють», «руській танк»;
- Зміст трансляції: Політика (російське вторгнення в Україну, ретрансляція стереотипу про мужність цивільного населення України);
- Спосіб творення: макрос;
- Шаблон трансляції: відсутній;
- Тональність: агресивна(по відношенню до росіян), самопідтримуюча(по відношенню до українців);
- Мемокомплекс: «Конотопські відьми», «українці», «росіяни», «війна в Україні», «російські військові»;

- Релевантність: цей мем був створений на початку повномасштабної війни як реакція на подію, що сталася 2 березня у місті Конотоп, де російського військового «прокляли» місцеві відьми [40];

Як і в попередньому мемі, центральне місце в ньому займає «свій» образ конотопської відьми як символ цивільного спротиву. Даний мем трансліює ідею успішності цього спротиву за допомогою візуального елемента (дуло «що впало») та текстового «Конотопські відьми працюють».

Див.Додаток 3

- Спосіб трансляції: компіляція світлин;
- Формат трансляції: збалансованість візуалу і тексту; мем містить 4 світлини, на кожній з яких зображений кіт або кішка, і 4 текстових елементи, які відповідають за діалог між ними;
- Зміст трансляції: Політика (російське вторгнення в Україну, ретрансляція стереотипу про мужність цивільного населення України);
- Спосіб творення: панельний мем;
- Шаблон трансляції: Йой най буде;
- Тональність: самопідтримуюча;
- Мемокомплекс: «Байрактар», «українці», «волонтери», «війна в Україні», «українці»;
- Релевантність: даний мем присвячений потужному волонтерському руху і його підтримці звичайними цивільними українцями, і зокрема «Народному збору» [27];

В цьому мемі розкривається національний стереотип про українців як волонтерів, які здатні дістати й замовити навіть байрактар, і цивільних, котрі можуть задонатити навіть більше, ніж було спершу потрібно.

Див.Додаток 1К

- Спосіб трансляції: зображення;
- Формат трансляції: перевага тексту; мем містить чорно-білий силует чоловіка, який вклоняється об'єкту мему (у цьому випадку - це

зображений на світлині «Привид Києва»), та текстовий елемент «I believe in Ghost of Kyiv Supremacy» (Я вірю у вищість Привида Києва);

- Зміст трансляції: Політика (російське вторгнення в Україну, ретрансляція стереотипу про мужність Збройних сил України);
- Спосіб творення: макрос;
- Шаблон трансляції: I believe in Supremacy [46];
- Тональність: самопідтримуюча;
- Мемокомплекс: «привид Києва», «українці», «війна в Україні», «ЗСУ»;
- Релевантність: цей мем створений на початку повномасштабного вторгнення і він був присвячений легенді про «Привид Києва» - таємничого пілота який захищав українське небо над Київщиною від російських літаків.

Автор мему ретранслює «свій» образ верховенства та міці ЗСУ, уособлюючи його з Привидом Києва, який є збірним образом усіх пілотів 40-ї бригади тактичної авіації Повітряних сил.

Див.Додаток 1Н

- Спосіб трансляції: компіляція світлин;
- Формат трансляції: збалансованість візуалу і тексту; мем містить 4 панелі, кожна з яких має такі елементи: 1) світлина Валерія Залужного та текст «Спалили ще одну колону кацапів» 2) та сама світлина та текст «...горіло все - бтр, цистерни, бмп, гради, камази» 3) світлина військової та текст «А танчики?» 4) світлина з усміхненим Залужним та текст «І танчики»;
- Зміст трансляції: Політика (російське вторгнення в Україну, ретрансляція стереотипу про мужність Збройних сил України);
- Спосіб творення: панельний мем;
- Шаблон трансляції: Йой най буде;
- Тональність: самопідтримуюча;
- Мемокомплекс: «Залужний», «українці», «росія», «війна в Україні», «ЗСУ»;

- Релевантність: мем присвячений роботі і боротьбі ЗСУ та, зокрема, Головнокомандувача Валерія Залужного під час повномасштабного вторгнення;

Цей мем демонструє «свій» образ ЗСУ в особі Головнокомандувача Збройних сил України Валерія Залужного та невідомої військовослужбовиці. Позитивна і фамільярна лексика підкреслює близькість цього образу для українського сприйняття, контекст і текстові елементи підкреслюють уявлення про мужність української армії та слабкість російської.

Див.Додаток 1Л

- Спосіб трансляції: скріншот;
- Формат трансляції: відсутність візуалу; мем містить єдиний текстовий елемент «Я вимагаю щоб марвел потім зняли фільм про месників України !!! * команда: пан зеленський, пан арестович, пан кулеба, пан федорів та пан кім !!!! плюс до команди зсу, привид киева, цигани та гопники. це буде найкасовіший фільм всесвіту»;
- Зміст трансляції: Політика (російське вторгнення в Україну, ретрансляція стереотипу єдності політичних сил України з народом);
- Спосіб творення: текстовий мем;
- Шаблон трансляції: відсутній;
- Тональність: самопідтримуюча;
- Мемокомплекс: «Олексій Арестович», «Володимир Зеленський», «Привид Києва», «Віталій Кім», «Данило Кулеба», «українці», «війна в Україні», «цигани вкрали танк», «українці», «ЗСУ», «політики»;
- Релевантність: Даний мем був створений на початку повномасштабного вторгнення у пік популярності згаданих в мемі політичних українських діячів;

Аналізований мем демонструє українське сприйняття єдності політиків, цивільних та військових на початку війни; вони асоціюються з супергероями, чий подвиги заслуговують на суперблокбастер на їх честь. Відповідно, образи

згаданих у тексті мему політиків оцінюються як «свій» через позитивну тональність тексту.

Див.Додаток 1С

- Спосіб трансляції: компіляція світлин;
- Формат трансляції: мем зображує президента російської федерації Володимира путіна та мера Миколаївської ОДА, які розмовляють по телефону, і текстовий елемент який описує процес їх діалогу «Тривають переговори щодо капітуляції РФ»
- Зміст трансляції: Політика (російське вторгнення в Україну, ретрансляція стереотипу про рішучість українських політиків у боротьбі із загарбникам);
- Спосіб творення: макрос;
- Шаблон трансляції: відсутній;
- Тональність: самопідтримуюча;
- Мемокомплекс: «Віталій Кім», «українці», «путін», «війна в Україні», «політики»;
- Релевантність: Даний мем був створений на початку повномасштабного вторгнення у пік популярності Віталія Кіма, який був одним з образів

Аналізований мем демонструє сприйняття українцями свого уряду і народу в цілому на початку війни, який постає в іронічному Кіма що обговорює з путіним капітуляцію рф, при цьому візуально зберігаючи спокій та розслабленість, в той час як путін виглядає стурбованим і напруженим.

Див.Додаток 1О

Спосіб трансляції: світлина;

- Формат трансляції: мем зображує РСЗВ Хаймарс, яка стріляє бавовною, і містить текстовий елемент «бавовна».
- Зміст трансляції: Політика (російське вторгнення в Україну, ретрансляція стереотипу про потужність української зброї);
- Спосіб творення: макрос
- Шаблон трансляції: відсутній;

- Тональність: самопідтримуюча;
- Мемокомплекс: "Хаймарс", «українці», «війна в Україні» «ЗСУ», «зброя».
- Релевантність: мем створено у перші місяці війни коли ЗСУ отримали в своє розпорядження РСЗВ "HIMARS" в якості допомоги від США, і ті показали свою ефективність на полі бою.

Цей мем демонструє «свій» образ американської пускової установки HIMARS, яка «пускає» «бавовну» в сторону ворога. Бавовна - «хлопок», слово, яке російська пропаганда активно використовує як евфемізм до слова «вибух».

Образ «Хаймарсу» у мемі можна вважати своїм, т.я. він відображається в контексті засобу знищення загарбників. Відповідно, окрім звеличення образу зброї, прослідковуємо також іронічний підтекст і висміювання російської пропаганди та ефімізмів, що нею використовується.

Див.Додаток 1П

Спосіб трансляції: зображення;

- Формат трансляції: мем зображує російського солдата, який плаче, і безпілотник «Байрактар» з обличчям "Рере", який здійснює бомбардування російських військової колони.
- Зміст трансляції: Політика (російське вторгнення в Україну, ретрансляція стереотипу про потужність української зброї);
- Спосіб творення: мем-кросовер
- Шаблон трансляції: Crying Wojak [46] та Smug Frog [46]
- Тональність: агресивна (по відношенню до росіян), самопідтримуюча (по відношенню до українців та їх зброї)
- Мемокомплекс: «Байрактар», «українці», «росія», «війна в Україні», «зброя».
- Релевантність: мем створено у перші дні російського вторгнення в Україну, яке характеризувалося наявністю величезних колон російських військ, які активно і ефективно знищувалися «Байрактарами» та іншими засобами ураження.

Цей мем зображує безпілотник турецького виробництва здійснює бомбардування російської техніки з позначками «Z». Образ «Байрактару» у мемі можна вважати своїм, т.я. він відображається в контексті засобу знищення загарбників. Також мем демонструє «чужий» образ безпорадного російського військового, одягненого у радянську форму, який плаче.

Див.Додаток 1Р

Спосіб трансляції: компіляція світлин;

- Формат трансляції: на мемі зображено російську військову техніку з позначками «Z» на корпусах на першій світлині, і українського солдата, який здійснює постріл з «Джавеліну», та текстовий елемент “ctrl+z”.
- Зміст трансляції: Політика (російське вторгнення в Україну, ретрансляція стереотипу про потужність української зброї);
- Спосіб творення: панельний мем;
- Шаблон трансляції: відсутній;
- Тональність: агресивна (по відношенню до росіян), самопідтримуюча (по відношенню до українських військових);
- Мемокомплекс: «Джавелін», «українці», «росія», «війна в Україні», «ЗСУ», «зброя»;
- Релевантність: Даний мем створений під час повномасштабного вторгнення і відображає боротьбу ЗСУ проти окупантів;

Даний мем зображує українського солдата, який здійснює постріл з «Джавеліну» по російській техніці. Перша світлина містить образ «чужого», знак якого - символ “Z” на техніці. Йому протиставлений на другій світлині український солдат. Текстовий елемент “CTR-Z”, який є гарячою клавішею комп’ютерної команди «відмінити», також підкреслює «свій” образ «Джавеліну» який став одним із символів військового спротиву на початку війни.

Див.Додаток 1Ф

- Спосіб трансляції: зображення;

- Формат трансляції: в данному мемі зображений давньогрецький бог Нептун, який збирається уразити корабель своїм тризубом, та текстовий елемент «Нептун поражает москву»;
- Зміст трансляції: Політика (російське вторгнення в Україну, ретрансляція стереотипу про потужність української зброї);
- Спосіб творення: макрос;
- Шаблон трансляції: відсутній;
- Тональність: агресивна (по відношенню до росіян), самопідтримуюча (по відношенню до українських військових);
- Мемокомплекс: «руській воєнний корабль», «росіяни», «армія росії», «ЗСУ», «
- Релевантність: Даний мем створений під час повномасштабного вторгнення і відображає боротьбу ЗСУ проти окупантів, і зокрема визначний епізод в історії війни - затоплення Москви, відомого як «руській воєнний корабль».

Даний мем метонімічно зображає українську ракету «Нептун» в образі однойменного бога, яка уражає «Москву»(на що вказує текстовий елемент).

Серед всього досліджуваного корпусу мемів перше місце по популярності займають меми про українців: цивільних, політиків, військових і волонтерів. На основі взятих прикладів ми можемо зрозуміти, що, попри зміну формату, шаблонів і мемокомплексів, розглянуті меми присвячені цивільним та військовим не зазнали трансформацій «свій-чужий» (виключенням може слугувати розглянутий раніше етнообраз циган, який з початку війни набув більш позитивного контексту).

В українських мемах про українців відтвориться автоімідж(стереотипне уявлення про власний народ) отримує нове втілення в образах військових, волонтерів та звичайних цивільних, які ретранслюють зв'язок українців з традиціями, тяглістю мотивів народного спротиву загарбникам та поневолювачам, прагнення свободи і бажання її захищати, згуртованість народу перед небезпекою яка загрожує країні. Також згідно з аналізом українського

мемокомплексу у можемо підкреслити, що абсолютна більшість мемів має самопідтримуючу тональність по відношенню до українців.

Значне місце у мемокомплексі про війну росії в Україні приділяється військовій техніці та зброї, яка часто інтерпретується як форма допомоги дружніх країн, які допомагають Україні і уособлення вправності українських військових, що використовують її. Найчастіше у мемах про зброю згадуються "Джавеліни", "Байрактари" і "Хаймарси", що ми й бачимо у статистиці з Додатку 11. На початку війни увага була зосереджена на "Джавелінах", пізніше акцент змістився на "Байрактари", особливо під час благодійної компанії «народний Байрактар» (що також може поєднуватися з темою волонтерства) і піку популярності пісні «Байрактар», а надалі – на "Хаймарси", що тісно пов'язані з мемами про "бавовну",

що відтворено у Додатку 11.

Варто відзначити, що українські захисники ставали центральним образом українських мемів ще за часів Гібридної війни росії проти України, проте через «затухання» уваги до війни на сході України, популярність цих мемів знижувалася. А вже після початку повномасштабного вторгнення, ЗСУ знову стали одним з найпопулярніших образів в українських мемах [28, 1, с.263].

б) Етностереотипи у мемокомплексі «росіяни»

Див.Додаток 1А

- Спосіб трансляції: компіляція світлин;
- Формат трансляції: збалансованість тексту та візуалу, мем містить 2 однакових світлини спікера всрф І.Конашенкова та 2 текстових елементи, які відтворюють його слова;
- Зміст трансляції: Політика (російське вторгнення в Україну, ретрансляція стереотипів про росіян, які постійно брешуть і підмінюють поняття, та росіян. які не вміють воювати);
- Спосіб творення: панельний мем;
- Шаблон трансляції: відсутній
- Тональність: агресивна;

- Мемокомплекс: «росіяни», «українці», «війна в Україні», «російська пропаганда»;
- Релевантність: мем створений під час повномасштабного вторгнення у період активного використання РСЗВ “НІМАРС” та речника брифінгів\звітів російської армії І.Конашенкова, який висвітлював «результати» цього процесу в якості російського пропагандиста.

Даний мем демонструє «чужий» образ російської армії та пропаганди, уособлений Ігорем Конашенковим, знаком якого стала брехлива формула щодо рашистів «патерь нет», який під час офіційних брифінгів оголошував свідомо неправдиву й абсурдну інформацію [8]. Образ брехливого пропагандиста у мемі створюється за допомогою абсурдного твердження: «нашим складом бк білі успішно сбіти ракети хаймарс», що є сатиричним прийомом підмінювання очікувань, коли начебто серйозна людина говорить дурниці.

Див.Додаток 1Х

- Спосіб трансляції: зображення;
- Форма трансляції: збалансованість тексту та візуалу, мем містить зображення двох кнопок, які уособлюють вибір зображеного російського солдата з відповідними текстовими елементами: «вивезти тіло товариша», «(вивезти) пральну машину»;
- Зміст трансляції: Політика (російське вторгнення в Україну, ретрансляція стереотипів про росіян як мародерів);
- Спосіб творення: мем-опис;
- Шаблон трансляції: Two buttons [46]
- Тональність: агресивна;
- Мемокомплекс: "армія росії", "росіяни", «війна в Україні»;
- Релевантність: даний мем був створений під час повномасштабного вторгнення як реакція українського суспільства на величезну кількість випадків мародерства та боягузтва зі сторони російських військових;

Цей мем демонструє як «чужий» образ російської: для російського військового вибір між його бойовими товаришами та матеріальними цінностями надважкий,

а отже життя товариша = пральній машинці, часто перевагу отримує саме вона. Мем засвідчує нищість та бездушність ворога.

Див.Додаток 1Ц

- Спосіб трансляції: відео;
- Формат трансляції: відеофрагменти із зображенням російських військовополонених і зокрема Андрія «чмоні» Рязанцева, світлина якого була оброблена у растровому редакторі, щоб надати йому стереотипно жіночий вигляд (рожеве плаття та дитячий головний убір);
- Зміст трансляції: Політика (російське вторгнення в Україну, ретрансляція стереотипів про те, що всі російські військові жалюгідні);
- Спосіб творення: відео-мем ;
- Шаблон трансляції: «Чмоня - все такие на сцене»;
- Тональність: агресивна;
- Мемокомплекс: «війна в Україні», «чмоня», «росіяни».
- Релевантність: мем створений під час повномасштабного вторгнення як реакція на появу в інформаційному просторі «Чмон», полоненого російського солдата.

Цей мем демонструє як «чужий» образ російської армії, представники якої - звироднілі, зовсім несхожі на професійних військових, навпаки, є повною протилежністю стереотипним образом про воїна, зокрема образом, що транслюється російською пропагандою. Сатиричне зниження образу підкреслюється текстом пісні («все такие красивые», «все такие богатые»); відповідно кульмінацією відео і піком ствердження думки про жалюгідність російської армії у мемі є фінальний кадр з «Чмонєю», в якому він одягнений у стереотипно дівочий одяг.

Див.Додаток 1Ч

- трансляції: світлина;
- Формат трансляції: перевага візуалу, у мемі зображений президент росії володимир путін, який вчепився за стіл і має неприємний вигляд як для лідера країни;

- Зміст трансляції: Політика (російське вторгнення в Україну, ретрансляція стереотипів про путіна як жалюгідного лідера);
- Спосіб творення: макрос;
- Шаблон трансляції: «путін вчепився за стіл» [19]
- Тональність: агресивна;
- Мемокомплекс: «війна в Україні», «путін вчепився у стіл», «росіяни»;
- Релевантність: даний мем був створений під час повномасштабного вторгнення як реакція на появу в ефірі російських джерел путіна, що мав дуже хворобливий зовнішній вигляда та пластику рухів.[19]

Цей мем демонструє як «чужий» образ путіна, який «міцно вчепившись руками в стіл, ніби перебував у човні, який хтось сильно розгойдує» і боїться за свою владу, тримаючись за неї, як за стіл, двома руками. Цей образ можна вважати сатиричним враховуючи те, як путіна зазвичай висвітлюють проросійські ЗМІ - сильного та здорового.

Див.Додаток 1Ш

- трансляції: світлина;
- Формат трансляції: перевага візуалу, у мемі оброблену у растровому редакторі світлину президента росії путіна, який постає в образі злої мавпи з червоними очима, і текстовий елемент, який містить цитату путіна ;
- Зміст трансляції: Політика (російське вторгнення в Україну, ретрансляція стереотипів про путіна як жалюгідного лідера);
- Спосіб творення: макрос;
- Шаблон трансляції: Monkey Putin [46]
- Тональність: агресивна;
- Мемокомплекс: «війна в Україні», «росіяни», «путін»;

Цей мем відображає стереотип про путіна як «мавпи», президента-нелюда і недолюдини. Шаблон мему використовувався ще у 2017 році, здебільшого для тролінгу російських користувачів різноманітних іміджбордів (відповідно путін в цьому шаблоні також уособлює росіян). З початком повномасштабної війни цей шаблон «віродився», не змінивши свого значення. Текстовий елемент мему,

який є цитатою путіна: «росію неможливо перемогти на полі бою» також доповнює іронічний образ путіна як людини, яка просто розкидується погрозами і сатиричний образ того, як ці погрози не співвідносяться з рівнем автора цитати.

Проаналізувавши сегмент досліджуваних мемів, що присвячені росії, фіксуємо сталість негативного образу «чужого», який є в усіх мемах, пов'язаних з російськими військами, пропагандою та лідерами, і підкреслений наявністю агресивної тональності по відношенню до росіян в українських мемах. Меми про росію займають друге місце за популярністю серед мемокомплексів про повномасштабну війну в Україні. Проте, ще до повномасштабного вторгнення, українці масово створювали меми, що висміювали міфи, які плодила російська пропаганда (картка Яроша, «мальчик в трусіках» тощо) як відповідь на гібридну та потужну інформаційну війну [28]

На прикладі мемів з Додатків Ц, Ч і Ш спостерігаємо різку сатиру стосовно росіян. Меми цього мемокомплексу акцентують на актуальних стереотипах, що формуються: «російська армія - це армія нікчем та мародерів»(1Х та 1Ц), «росіяни брешуть і не вміють воювати» «президент рф путін - мавпа і жалюгідний лідер»(див. Додатки 1Ш та 1Ч).

У процесі дослідження, здійсненого в межах цього розділу, можемо навести низку характерних особливостей відтворення етностереотипів у мемах:

- етностереотип, який транлюється у мемокомплексі, зберігає своє значення, навіть якщо змінюється його спосіб, форма, і шаблон трансляції та спосіб творення. Прикладом можуть слугувати розглянуті вище меми про українську зброю та ЗСУ, або ж путіна чи чмоню. Їхні вербальні та візуальні елементи можуть змінюватися, але трансльований етнообраз залишається.
- Спостерігаємо сталість приналежності цивільно-військового спротиву українців та їх союзників проти російських загарбників до образу «свого», а росіяни в свою чергу самі по собі уособлюють негативний образ «чужого», який завжди супроводжується негативною тональністю.

- На прикладі розглянутих мемів про Бориса Джонсона, Емануеля Макрона та Володимира Путіна можемо стверджувати, що досить часто лідери країн ототожнюються з країною, якою вони керують.

Як вже було зазначено у попередньому розділі, меми є інформаційним продуктом реакції суспільства на актуальні події. Через свою інтермедіальну природу, з перебігом подій, меми можуть змінювати як форму так і зміст. Те саме стосується етностереотипів - вони хоч і стійкі, але все одно залежать від екстралінгвістичних фактора та політичних подій, що супроводжують просування, зміну чи забуття того, чи іншого стереотипу. Відповідно, зі зміною політичної ситуації етностереотип може зазнавати трансформації, і ми можемо знайти відображення цього процесу серед мемів досліджуваного корпусу. Етнообраз «чужого» в українському інфопросторі набуває повністю негативного відтінку тільки стосовно образів, що пов'язані з Росією(та її союзниками), оскільки вони уособлюють горе, яке росіяни принесли з собою. Проте образи «білого прапора» та «Королеви Єлизавети II» для нас є скоріше знаками «іншого», і мають здебільшого нейтральний характер. Це зумовлено наявністю в цих образах рис, які недостатньо тісно пов'язані з актуальними подіями в українському інфопросторі.

Окремим показником «свого» є суто українські (виключно позитивні) риси, які вербально та візуально транслюються у тексті: «колотопська відьма», «варенички», «жінка з банкою огірків», «кіборги донецького аеропорту», «ЗСУ», «донати на ЗСУ». Ці образи незмінно залишаються «своїми», навіть якщо події й меми, пов'язані з ними, втрачають популярність.

ВИСНОВКИ

Інтернет-меми - це вірусні частинки масової культури, у яких відтворюються погляди користувачів мереж на актуальні події (в тому числі і на війну в Україні). Зміст цих мемів транслюється за допомогою певних образів, а в політичному і культурному контексті - етнообразів та, відповідно, етностереотипів. Форма цих мемів має чітко виражений інтермедіальний характер через наявність текстових та візуальних елементів що доповнюють одне одного. У підсумку дослідження можна зазначити, що аналіз мемів, які транслюють етностереотипи, вказує як на стійкі конотації образів, так і на такі, що легко зазнають трансформації на тлі актуальних подій. Відповідно, стійкими образами можна назвати позитивний образ «свого» - «ЗСУ», «волонтери» та інші, які репрезентують масовий спротив окупантам, єдність військових та цивільного населення, волелюбність народу. Образ «чужого» зараз втілює все, що пов'язане з «руським миром», росією, армією рф та її союзникам. Здебільшого, меми націлені на висміювання «чужого» несуть в собі сатиричний характер – для цього зазвичай використовується прийом підміни очікувань.

Визначивши поняття мему, національного стереотипу та їхню роль у масовій культурі й проаналізувавши приклади з розглянутого корпусу мемів, можемо констатувати, що більшість розглянутих мемів відтворюють масові уявлення про своїх та чужих, при чому «свої» пов'язані з автоіміджем, втілюють актуалізовані під час війни риси українців.

Механізм ретрансляції образів зумовлений двокодовістю, наявністю візуальних та текстових елементів, здатних надати реципієнтові простір для інтерпретації, яка має спиратися як на мем, так і знання контексту, без знання якого вірне розуміння мему неможливе. Частим явищем у мемах є звернення до етностереотипів, які втілюються як в образах неназваних персонажів, так і в образах знакових персон, перш за все політиків. Етностереотипи втілюють уявлення представників одного етносу про риси та поведінку іншого народу. Аналіз досліджуваного матеріалу дшовів, що в екстремальних умовах війни уявлення про іншого можуть змінюватися в залежності від політичного

контексту. Також виявлено, що лідери країн у мемах часто ототожнюються зі своєю нацією, що може впливати на сприйняття їхньої особистості в українському інфопросторі.

Дослідження також підтверджує, що меми як інформаційний продукт є реакцією суспільства на актуальні події, вони можуть піддаватися змінам, активно варіюватися, при цьому відтворюючи й зміни уявлень про представників різних націй.

Аналіз мемів у другому розділі також свідчить про наявність наступної тенденції: меми досліджуваного корпусу, які містять етнообраз «свого», мають виключно самопідтримуючу тональність, в той час як меми що транслюють образ «чужого» - агресивну. Це свідчить про те, що українські меми створені під час війни з росією, несуть характер емоційного та інформаційного спротиву ворогу, та підтримки своїх співвітчизників.

У висновку можна визначити, що відтворені у мемах етностереотипи є важливим елементом суспільного дискурсу, дозволяють вивчати не лише особливості сприйняття "свого" та "чужого", але і динаміку трансформації уявлень про представників різних народів у процесі перебігу політичних подій. Особливо наочно це виявляється під час війни й поляризації світу на ворогів (росія, Білорусь, Іран) та помічників, рятівників, друзів (Великобританія, Франція, Німеччина, США).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексіюк Є. Як меми (не) захищаються авторським правом. 2020. URL: <https://cedem.org.ua/analytics/memy-avtorske-pravo/> (дата звернення: 10.09.2023)
2. Андоющенко П. Хто такий «Чмоня»? 2022. URL: <https://wz.lviv.ua/news/454952-khto-takyi-chmonia> (дата звернення: 10.10.2023)
3. Барсукова О. Щоб не плакати, ми сміялись: добірка мемів про Путіна, війну і ЗСУ. 2022. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2022/03/6/247695/> (дата звернення: 10.10.2023)
4. Барчук В. Про деякі суспільні меми сучасних українців. Наукові журнали Прикарпатського національного університету. 2018. С. 32-40 URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/342/1/5.pdf>
5. Бойко О. Абетка повномасштабної війни: які слова ввійшли в ужиток і чому. 2022. URL: <https://chytomo.com/abetka-povnomasshtabnoi-vijny-i-aki-slova-vvijshly-v-uzhytok-i-chomu/> (дата звернення: 16.10.2023)
6. Бровко О. Основи компаративістики. Навч.-метод. посібник Луганськ. 2012. С. 215
7. Будний В., Ільницький М. Порівняльне літературознавство: навч.посібник Київ : Києво-Могилянська комедія. 2008. 430 с.
8. Бурко Р. Злам Департаменту інфокомунікацій МО РФ. Секрети генерала Конашенкова і «Катюші». 2023 URL: <https://informnapalm.org/ua/zlam-departamentu-informatsii-rf/> (дата звернення: 10.11.2023)
9. Громадське Радіо. «Укрзалізниця» почала переправляти поїздами заблоковані поляками фури, 2023 URL: <https://hromadske.radio/news/2023/12/07/ukrzaliznytsia-pochala-perepravliaty-poizdamy-zablokovani-poliakamy-fury> (дата звернення: 07.12.2023)

10. Дембіцький С. Як і чому змінилося ставлення українців до білорусів під час війни, 2022 URL: <https://i-soc.com.ua/ua/news/yak-i-chomu-zminilosya-stavlennya-ukrainciv-do-bilorusiv-pid-chas-vijni> (дата звернення: 27.10.2023)
11. Драпп І. «Хаймарси», Медведчук і котики. Типологія українських мемів про війну», 2022 URL: <https://texty.org.ua/articles/107856/khajmarsy-medvedchuk-i-kotyky-typolohija-memiv-pro-vijnu/> (дата звернення: 12.11.2023)
12. Закальська Я. А. Образ цигана в українському фольклорі: константність vs пластичність. *Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки»*. 2022. №2. С. 88-97.
13. Зубкова Л., Чернікова Л. Мовний Етикет - невід'ємний елемент культури мовлення. *Наук. журнал «Культура народів Причорномор'я»*. 2012. №244. С. 216-219.
14. Зіневич Л.В., Красавіна В.В. Етностереотипи в мовній свідомості українців та білорусів. *Свято Скар'янавих ідей: Да 90-гооддзя з дня нараджєннєя У.В.Аннїчєнкї : зб.наук. Арт'кулау. Гомель.: зб.наук. Арт'кулау*. 2014. С. 185-190.
15. Казаннікова О.В. Вплив етнічних стереотипів на міжнаціональне сприйняття. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки*. 2019. №2. 129-135.
16. Карачун Ю. Боян В. Англомовний гумор та особливості його перекладу українською мовою. *Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Актуальні питання гуманітарних наук*. Том 2. 2023. №. 61. С.123-129.
17. Карташева А. І сміх і гріх: меми, які підтримували бойовий дух українців у війну. 2022. URL: <https://war.novyny.live/i-smikh-i-grikh-memi-i-aki-pidtrimovali-boiovii-dukh-ukrayintsiv-u-viinu-77964.html> (дата звернення: 14.10.2023)

- 18.Козенко А. Революція марних надій. Як Білорусь за рік пройшла шлях від протестів до репресій, 2021 URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-58144349> (дата звернення: 27.10.2023)
- 19.Кононенко В. Від Чмоні до бавовни. Будь у тренді: словничок термінів, які породила війна, 2022, URL: <https://vikna.tv/styl-zhyttya/bavovna-u-krymu-shho-cze-znachennya-sliv-porodzhenyh-vijnoyu/> (дата звернення: 29.10.2023)
- 20.Кононенко О. «Човен розгойдали?». Соцмережі обговорюють хворобливий вигляд Путіна, який учепився в стіл на зустрічі з Шойгу — відео, 2022, URL: <https://nv.ua/ukr/world/countries/volodimir-putin-uchepivsvya-v-stil-na-zustrichi-z-shoygu-video-reakciya-socmerezh-ostanni-novini-50235833.html>
- 21.Левицький Б. Чоп Т. Інтернет-меми як форма віртуальної комунікації. *Збірник тез міжнародної наукової конференції молодих учених та студентів „Філософські виміри техніки“*. 2016. С. 48.
- 22.Монатік І.Г. Опозиція «свій-чужий» як складова позитивного та негативного представлення у англomовному політичному дискурсі. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія: Філологічна*. 2014. № 46. С. 135-137
- 23.Найкращі меми про Чмоню 2022 – підбірка <https://www.5.ua/dv/fotogalereja/281147> (дата звернення: 20.11.2023).
- 24.Норенко С. Іванченков О. Пона. О. Чому не котики: як образ ідеального воїна усколаднює життя військових| "Ветерани: розвінчуємо міфи", 2023 URL: <https://www.5.ua/suspilstvo/chomu-ne-kotyky-iak-obraz-idealnoho-voina-uskladniuie-zhyttia-viiskovykh-veterany-rozvinchuiemo-mify-298655.html> (дата звернення: 14.11.2023)
- 25.Орлова В. Під Каховкою українські роми вкрали у російських окупантів танк URL: <https://www.unian.ua/war/pid-kahovkoyu-ukrajinski-romi-vkrali-u-rosiyskih-okupantiv-tank-novini-vtorgnennya-rosiji-v-ukrajinu-11720335.html>
- 26.Паршакова О.Д. Словник культурологічних термінів для студентів усіх спеціальностей заочної та денної форм навчання, Краматорськ. 2012. С 41.

- 27.Петрушенко Л. Майже половину збору «Народний Байрактар» забезпечили внески до 100 грн. У фонді Притули розповіли, як люди скидувались на безпілотники, 2022, URL: [https://forbes.ua/news/kozhna-kopiyka-mae-znachennya-mayzhe-polovinu-zboru-narodniy-bayraktar-zabespechili-vneski-do-1000-grn-u-fondi-prituli-rozkazali-yak-lyudi-skiduvallis-na-bayraktari-05072022-6997](https://forbes.ua/news/kozhna-kopiyka-mae-znachennya-mayzhe-polovinu-zboru-narodniy-bayraktar-zabespechili-vneski-do-1000-grn-u-fondi-prituli-rozkazali-yak-lyudi-skiduvilis-na-bayraktari-05072022-6997) (дата звернення: 13.10.2023)
- 28.Пушкарський В.Ю. Українські меми про війну: тематика та характер використання. *Збірник наукових праць студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених «МОЛОДА НАУКА-2023»*. Запоріжжя. 2023. Том I. С. 262-264
- 29.Пітеніна К. Зеленський розповів, як Джонсон допомагав Україні URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/09/04/novyna/polityka/zelenskyj-rozpoviv-yak-dzhonson-dopomahav-ukrayini> (дата звернення: 16.10.2023)
- 30.Ребрій О. В. Національні стереотипи як проблема перекладу. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія “Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов”*. Харків. 2022. № 95. С. 46-51.
- 31.Рябченко О. ЗСУ та війська російської федерації мемах українського цифрового простору: гумор, політичні ідеї та ідеологічні образи, 2023, URL: <https://nz.lviv.ua/2023-2-8/>
- 32.Рівненський Державний Гуманітарний університет, Кафедра Політичних Наук, 2016 URL <https://politologia-rdgu.rv.ua/images/school/t3.pdf>
- 33.Семенюта І. Модерація під час війни: за що соцмережі видаляють дописи українців, 2023, URL: <https://ms.detector.media/sotsmerezhi/post/32269/2023-06-26-moderatsiya-pid-chas-viyny-za-shcho-sotsmerezhi-vydalyayut-dopysy-ukraintsiv/> (дата звернення: 28.10.2023)
- 34.Смачні флешбеки URL: https://t.me/tasty_flashbacks (дата звернення: 14.10.2023)

35. Стаднік І. Опозиція «свій\чужий» у складі концепту War/Війна (на матеріалі поетичних творів присвячених військовим подіям в Україні, та англomовних перекладів). *Одеський лінгвістичний вісник. Одеса*. 2015. Том 2. №6. С. 98-102.
36. Устименко-Косоріч О.А. Масова та елітарна культура: Проблеми взаємодії: навч. посібник . Умань. 2015. С. 175.
37. Хайдар Д. М. Вербальні та невербальні засоби вираження згоди/незгоди в сучасних соціолектах Франції: дис, ... д-ра. філолог. наук. Київ. 2020. С. 195
38. Хотин Р. «Рашка», «лапті», «мордор». Чому українці дають глузливі назви Росії в час війни і що вони означають?, 2023 URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-yak-ukrayintsi-nazyvayut-rosiyu-v-chas-viyny/32418920.html> (дата звернення: 14.11.2023)
39. Чернікова О.І. Вербальний мем: лінгвістичний аспект. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія: Філологічна*. 2015. №51. С. 354-356.
40. Швець О. Конотопські відьми попрацювали: відео "прокляття" та розбитої техніки росіян в Україні, 2022 URL: <https://apostrophe.ua/ua/news/society/2022-03-18/konotopskie-vedmyi-porabotali-video-proklyatiya-i-razbitoy-tehniki-rossiyan-v-ukraine/263023> (дата звернення: 18.11.2023)
41. Ярмоленко Н. Інтернет-лор російсько-української війни: жанрова та сюжетно-тематична характеристики: "Музи не мовчать!": матеріали всеукр. наук.-мист. форуму, м. Київ, 21 червня 2022 р. URL: <https://youtu.be/9XdAYJoRBKQ?si=J3gchau10PaMfXIL> (дата звернення: 22.10.2023)
42. Ярова М. Паляниця, чмоня і аналоговнет: хроніка війни у мемах та афоризмах, 2022 URL: <https://ain.ua/special/ukrainian-war-memes/index.html> (дата звернення: 01.11.2023)
43. Baurecht M. "The Categorisation of Internet Memes – A Different Approach" *Colloquium: New Philologies · Volume 5, Issue 1*. 2020, URL:

- https://www.researchgate.net/publication/343598792_The_Categorisation_of_Internet_Memes_-_A_Different_Approach (дата звернення: 01.11.2023)
44. Benveniste A. The Meaning and History of Memes, 2022 URL: <https://www.nytimes.com/2022/01/26/crosswords/what-is-a-meme.html>
45. Brodie R. Virus of the Mind: The New Science of the Meme. Seattle, Washington: Integral Press. 1996, p.251
46. Caldwell D. Know your meme URL: <https://knowyourmeme.com/about> (дата звернення 01.12.2023)
47. Dawkins R. The Selfish Gene (second ed.). Oxford: Oxford University Press. 1989/ пер. з англійської Я. Лебеденка 2021. С. 277 URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Richard_Dawkins/Ehoistychnyi_hen/
48. Dundes A. A Study of Ethnic Slurs: The Jew and the Polack in the United States // Journal of American Folklore. – Washington, DC, 1971. – V. 84. – № 332. – P. 186–204.
49. Eldridge A. Streisand Effect. 2023, effect URL: <https://www.britannica.com/topic/Streisand-effect> (дата звернення: 10.10.2023)
50. Grant. G. Memetic Lexicon, 1990. URL: <http://pespmc1.vub.ac.be/MEMLEX.html>
51. Laughter in a Time of War URL: <https://t.me/wartimejokes/> (дата звернення 06.12.2023)
52. Lonngberg A. The growth, spread, and mutation of internet phenomena: A study of memes. 2020. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2590037420300029#b2>
53. Möttus R. How Accurate Are National Stereotypes? 2022. URL: <https://www.psychologytoday.com/us/blog/people-unexplained/202202/how-accurate-are-national-stereotypes>
54. Shifman L. Memes in a Digital World: Reconciling with a Conceptual Troublemaker, Journal of Computer-Mediated Communication, Volume 18, Issue 3, 2013, Pages 362–377 URL:

- <https://academic.oup.com/jcmc/article/18/3/362/4067545?login=true> (дата звернення: 04.10.2023)
- 55.Sokołowski M. Mass culture versus popular culture, 2011. URL: https://lufb.llu.lv/conference/new-dimensions-develop/2011/7th-New-dimensions-development-society-proceedings_2011-308-315.pdf (дата звернення: 01.10.2023)
- 56.Worb J. How Does The TikTok Algorithm Work? 2023. URL: <https://later.com/blog/tiktok-algorithm/> (дата звернення: 19.10.2023)

ДОДАТКИ

Додаток А

https://twitter.com/y_dimaUA/status/1549999993033039872

Dmytro Viktorovich
@y_dimaUA

#russia #конашенков

**В ХОДЄ СПЕЦАПІРАЦІИ
НАШИМ СКЛАДОМ БК
БИЛІ УСПЕШНО СБІТИ**

ТРИ РАКЕТИ ХАЙМАРС

9:09 AM · Jul 21, 2022

Додаток Б

● Цигани вкрали танк
Пошуковий термін

+ Порівняти

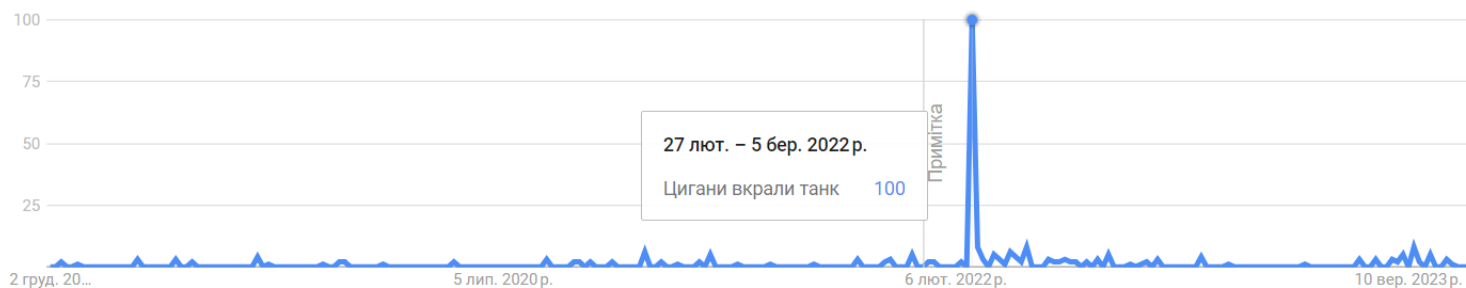
Україна ▾

Останні 5 років ▾

Усі категорії ▾

Пошук в Інтернеті ▾

Інтерес із часом ⓘ

Додаток В

<https://www.5.ua/dv/fotogalereja/281147>

Додаток Г

<https://knowyourmeme.com/memes/this-meme-is-from-the-future>

This meme is from the future
You don't get the reference yet

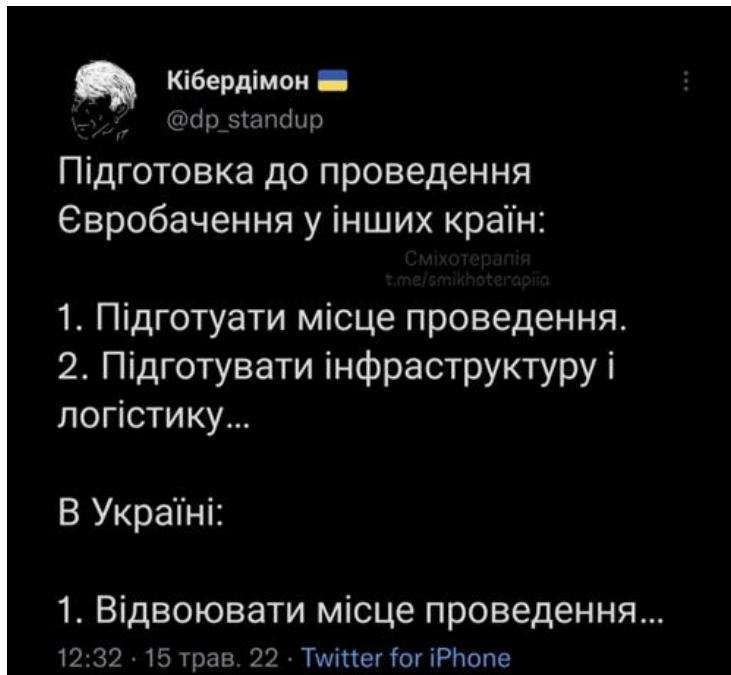
Додаток Д

<https://war.novyny.live/i-smikh-i-grikh-memi-i-aki-pidtrimuvali-boiovii-dukh-ukrayintsiv-u-viinu-77964.html>

Додаток Е

<https://texty.org.ua/articles/107856/khajmarsy-medvedchuk-i-kotyky-typolohija-memiv-pro-vijnu/>

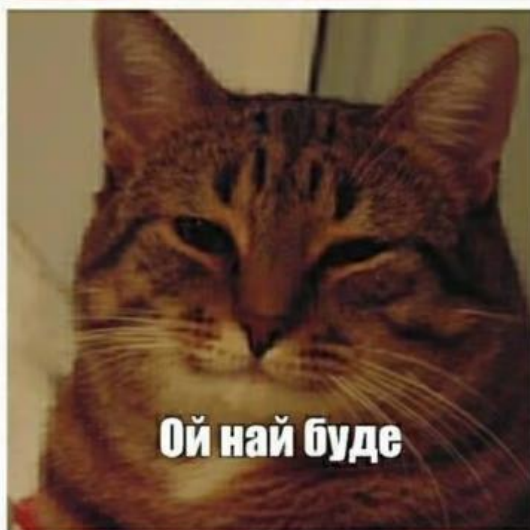
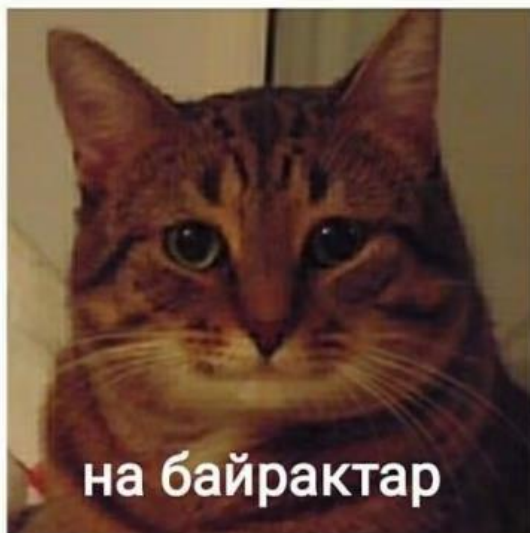
Додаток Ж

<https://texty.org.ua/articles/107856/khajmarsy-medvedchuk-i-kotyky-typolohija-memiv-pro-vijnu/>

Додаток 3

<https://war.novyny.live/i-smikh-i-grikh-memi-iaki-pidtrimuvali-boiovii-dukh-ukrayintsiv-u-viinu-77964.html>

Додаток И

<https://texty.org.ua/articles/107856/khajmarsy-medvedchuk-i-kotyky-typolohija-memiv-pro-vijnu/>

your bff @ola91xxxxx · 51 хв

Додаток К

https://t.me/tasty_flashbacks/2094

отримуєш майно
протягом
служби

проходиш
обхідний

Додаток Л

<https://texty.org.ua/articles/107856/khajmarsy-medvedchuk-i-kotyky-typolohija-memiv-pro-vijnu/>

Додаток М

<https://war.novyny.live/i-smikh-i-grikh-memi-iaki-pidtrimovali-boiovii-dukh-ukrayintsiv-u-viinu-77964.html>

Додаток Н

<https://life.pravda.com.ua/society/2022/03/6/247695/>

Віка, ну нахуй той рускій корабль 🇺🇦
@blatbvika

Російський дрон: *летить*
Українська жінка з банкою огірків:

Додаток О

<https://konivjab.net/tag/%D1%86%D0%B8%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%B8/>

Моє дитяче виховання:

Додаток П

<https://konivjab.net/tag/%D1%86%D0%B8%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%B8/>

Додаток Р

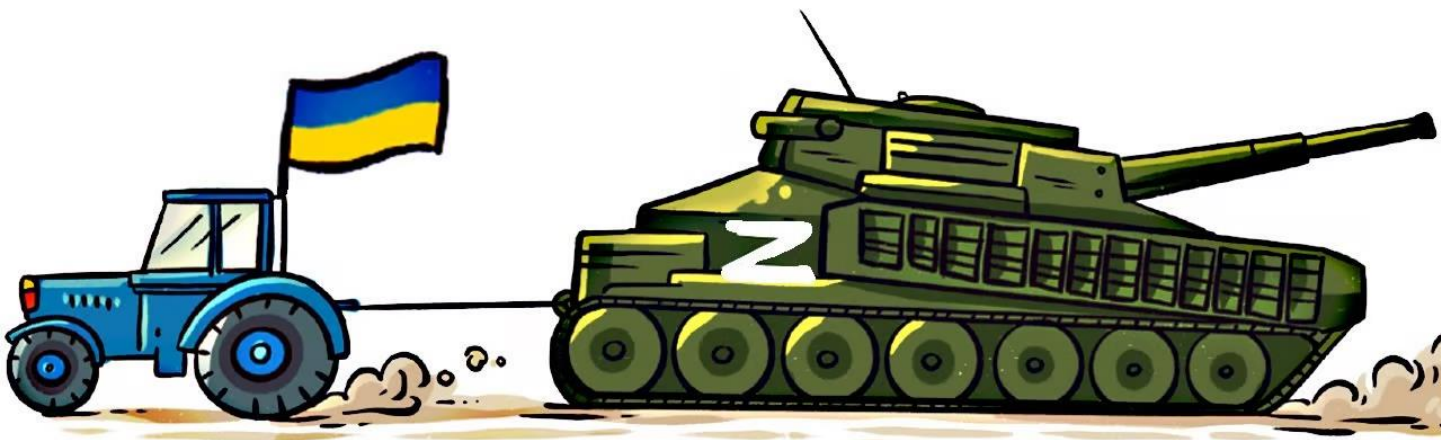
https://www.facebook.com/uventum.com.ua/posts/499004078469370/?locale=ms_MY

Додаток С

<https://war.novyny.live/i-smikh-i-grikh-memi-iaki-pidtrimuvali-boiovii-duk-ukrayintsiv-u-viinu-77964.html>

НА МОСКВУ!

Додаток Т

<https://konivjab.net/tag/%D0%B1%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%80%D1%83%D1%81%D1%8C/>

Додаток У

<https://www.dw.com/uk/yak-u-bilorusi-dopomahaiut-postrazhdalym-pid-chas-protestiv/a-55093846>

Додаток Ф

<https://www.quora.com/Who-first-noticed-that-Winston-Churchill-resembled-a-bulldog-A-wartime-cartoonist>

The affectionate way in which most Britons regarded the new Prime Minister. The slogan "Go to it—and keep at it" was displayed on many Ministry of Information posters.

Додаток X

**Навіть якщо навколо одні
Макрони, все одно дочекайся
свого Бориса 😏**

Додаток Ц

<https://war.novyny.live/i-smikh-i-grikh-memi-iaki-pidtrimovali-boiovii-dukh-ukrayintsiv-u-viinu-77964.html>

Додаток Ч

<https://apostrophe.ua/ua/news/society/2022-04-11/sho-tam-britantsyi-yarkie-fotojabyi-na-vizit-borisa-djonsona-v-kiev/265563>

Додаток Ш

<https://konivjab.net/tag/%d0%ba%d0%be%d1%80%d0%be%d0%bb%d0%b5%d0%b2%d0%b0-%d1%94%d0%bb%d0%b8%d0%b7%d0%b0%d0%b2%d0%b5%d1%82%d0%b0/page/2/>

Рідкісне фото Королеви зі своєю першою домашньою тваринкою

Додаток Ю

<https://konivjab.net/%D0%BC%D0%B5%D0%BC->

[%D0%BF%D1%80%D0%BE-](#)

[%D1%84%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%8E/](#)

КОЛИ МЕШКАЄШ В ФРАНЦІЇ І БАЧИШ, ЯК ХТОСЬ ВИХОДИТЬ З ПЕКАРНІ БЕЗ БАГЕТА

Додаток Я

https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10215757639133810&set=a.1350277936857&type=3&ref=embed_post

Додаток 1А

https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10215757639133810&set=a.1350277936857&type=3&ref=embed_post

Ben Black @ben_black_kyiv · 11 год

#Макрон і #Шольц з візитом в #Україні
#Зеленський зустрічає
#росія вже привітала запусками ракет.

Додаток 1Б

https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10215757639133810&set=a.1350277936857&type=3&ref=embed_post

Додаток 1В

<https://t.me/wartimejokes>

У нас нема братів! Але тепер у нас є сестра - Польща!
Дякуємо за допомогу! 🇵🇱 🇺🇦

Додаток 1Г

<https://t.me/wartimejokes>

Додаток 1Д

<https://t.me/wartimejokes>

**польські блокувальники
дивляться як повз них
вантажним потягом
проїжджають фури**

Додаток 1Е

<https://t.me/wartimejokes/17065>

Додаток 1Ж

<https://img.tsn.ua/cached/914/tsn->

[2cb3382837f9b91c3a25a3f20b5ee88b/thumbs/1036x648/58/f9/7ae6b37a2656aff8ec5d8589dfeef958.jpg](https://img.tsn.ua/cached/914/tsn-2cb3382837f9b91c3a25a3f20b5ee88b/thumbs/1036x648/58/f9/7ae6b37a2656aff8ec5d8589dfeef958.jpg)

Додаток 13

<https://life.pravda.com.ua/society/2022/03/6/247695/>

**Конотопська відьма
гарантує!**

Більше не встане!

Додаток 1И

<https://war.novyny.live/i-smikh-i-grikh-memi-iaki-pidtrimuvali-boiovii-dukh-ukrayintsiv-u-viinu-77964.html>

КОНОТОПСЬКІ ВІДЬМИ ПРАЦЮЮТЬ

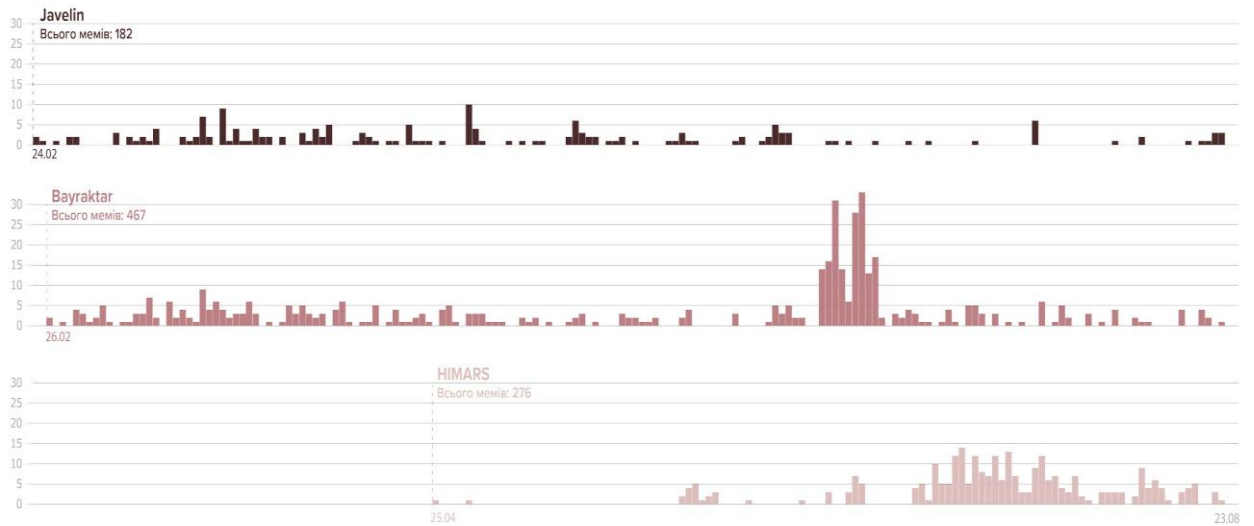

Додаток 1І

<https://texty.org.ua/articles/107856/khajmarsy-medvedchuk-i-kotyky-typolohija-memiv-pro-vijnu/>

Зброя на мемах

TEXTY.ORG.UA

Додаток 1К

<https://life.pravda.com.ua/society/2022/03/6/247695/>

фрустрація
@lueaen

...

привид Києва збив вже 21 літак тому я зробила це

i believe in

Ghost of Kyiv

SUPREMACY

Додаток 1Л

<https://life.pravda.com.ua/society/2022/03/6/247695/>

малий пацюк.
@aniilaff

...

я вимагаю щоб марвел потім зняли фільм про месників України !!!
команда: пан Зеленський, пан Арестович, пан Кулеба, пан Федорів та пан Кім !!!! плюс до команди ЗСУ, привид Києва, цигани та гопники.
це буде найкасовіший фільм всесвіту.

Додаток 1Н

<https://vsim.ua/Podii/kontrnastup-50-tisyach-ta-neperemozhni-zsu-dobirka-memiv-pro-viynu-11677907.html>

Додаток 1

<https://texty.org.ua/articles/107856/khajmarsy-medvedchuk-i-kotyky-typolohija-memiv-pro-vijnu/>

Додаток 1П

<https://texty.org.ua/articles/107856/khajmarsy-medvedchuk-i-kotyky-typolohija-memiv-pro-vijnu/>

Додаток 1Р

<https://tsn.ua/ato/vitaliy-kim-stav-geroyem-merezhi-kumedni-memi-2007244.html>

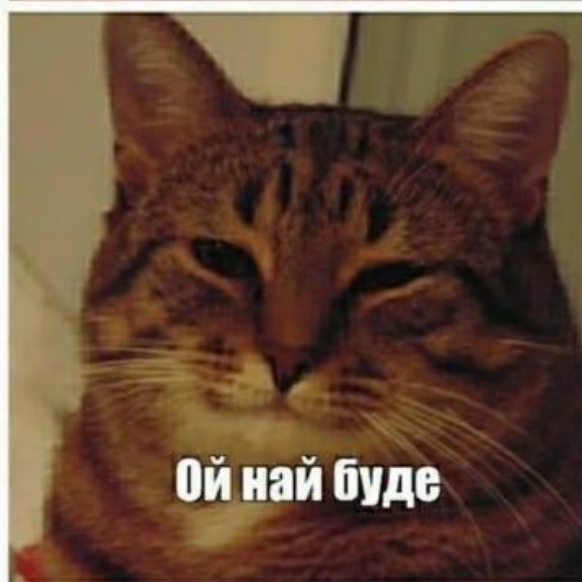

Додаток 1С

Додаток 1Г

<https://t.me/wartimejokes/17065>

Додаток 1Ф

<https://telegraf.com.ua/ukraina/2022-04-14/5702385-ne-pishov-sam-ot-i-dopomogli-u-merezhi-zhartuyut-pro-raketniy-udar-po-rosiyskomu-kreyseru-moskva>

Додаток 1X

<https://t.me/wartimejokes/>

Додаток 1Ц

<https://www.tiktok.com/@xqwkss/video/7078772744397081862>

Додаток 1Ч

<https://kiev.vgorode.ua/ukr/news/obschestvo/a1204033-zustrich-putina-ta-shojhu-peretvorilasja-na-memi-dobirka>

Snowie
@HuSnizhne

Ти: живеш в Росії, пишаєшся своїм
величним лідером
Тим часом твій лідер:

Додаток 1Ш

<https://www.5.ua/dv/fotogalereja/299651>

Перемогти росію на полі бою неможливо — путін

@privatnametarna

😊 1554

🙈 127

👉 36

⚡ 19

😞 14

😬 12